

ZSIDÓ ÉLET

FELEKEZETI HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VIII., MÁTYÁS-TÉR 17. SZÁM
TELEFON: 1-363-6L

SZERKESZTI:
KECSKENÉTI VILMOS

ELŐFIZETÉSI ÁR
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ
FÉLÉVRE 10 PENGŐ

Purimi tanulságok

A zsidó, aki meg nem hajló gerinccel ott ül a király házában kapujában: Mordecháj Hajehudi a főalakja Purim legendás szép történetének. A zsidó, akinek erkölcsi tisztasága és egyenessége elhárítja a lenyegető végzetet testvéreinek feje felől. A zsidó, akinek története vígasztal és reménységünk ma is, a zsidó sors végzetesre fordult napjaiban.

„És mondta Mordecháj Eszternek: Ne gondold magadban, hogy te a király házában megmenekülhetsz a többi zsidó közül. Mert ha a mostani időkben te hallgatsz, másunnan leszen könnyebbségük és szabadulásuk a zsidóknak, te és atyád háza pedig elvesztek. És ki tudja: talán éppen a mostani időért jutottál királyságra!” A megilla e nagyszerű mondatai ma is ráillenek a zsidóság életére. A zsidó sorsközösség szavai ezek. Vannak zsidók, akik azt hiszik: őket nem érinti a zsidó sors külön kötelezettsége. Az ő életük révbe ért — a vagyon, a biztonság, az érvényesülés megszűntette életük zsidó problémáját. S mikor aztán ez a probléma hallhatóan kopogtat „előkelő” sorsuk ajtaján, igyekeznek meg nem hallani a kényelmetlen intést. És ha nagyon is türelmetlen, nagyon is hangos a kopogtatás: rosszabb sorban lévő testvéreik elnyomásával, hatalmuk, befolyásuk és pénzüik latbavetésével igyekeznek maguknak olyan pozíciót teremteni, mellyel az ellenfél is számolni kénytelen s amelynek révén ők felszínen maradhatnak, mialatt a névtelen zsidó tömegeket elragadja a gyűlölet árja. Ha csődöt mond az erőszak, egy szerűen megtagadják az ellentálokat: ezek azok, akik leggyorsabban, legkevesebb lelkiismereti skrupulussal határozzák el magukat a radikálisabb megoldásra is, hogy kimeneküljenek abból a közösségből, mely nem akarta őket uraiul vállalni. És az ő példájuk mutat utat a gyengelelkűeknek.

Ezekre a menekülőkre ma különösen ráillik Mordecháj szava: „Másunnan leszen könnyebbségük és szabadulásuk a zsidóknak, te és atyád háza pedig el-

vesztek...” A megfutamodókat megtagadja a zsidóság, de — mint a német példa mutatja — nem fogadják be őket a tulsó parton sem.

Gondoljanak erre a nagy purimi tanulságra. Azon a napon, mikor erkölcsi

megújodásában életet nyer a zsidóság, nem menekülnek meg a gyengelelkűek, a gyávák és a kényelmesek. A menekülés a Mordechajoké, akik meg nem hajló gerinccel ülnek a király házában kapujában...

A kir. Táblán is megnyerték nyugdíjperüket a Pesti Izr. Hitközség hitoktatói

Ismételten megemlékeztünk már azokról a perekről, melyeket a Pesti Izr. Hitközség nyugdíjas alkalmazottai indítottak a hitközségi nyugdíjpénztár ellen jogtalanul visszatartott nyugdíjaik megfizetése iránt. Ismeretes, hogy a hitközség e perekkel szemben először pergátló kifogásokat emelt, melyeket azonban minden bírói fórum, így a Kúria is, elutasított, majd a perek érdekében kísérletet tett a gazdasági lehetetlenülés kifogásával, mint a nyugdíjleszállítás indokával.

Ezzel a kifogással kísérletezett a hitoktatók által indított persoportban is. Alperes, mint már közöltük, 40 drb. melléklettel felszerelt előkészítő-irattal kívánta állításait alátámasztani, azonban az az előkészítőirat, melyben dr. Hoffmann Dezső, a felperes alkalmazottak jogi képviselője a hitközség előkészítő-irataira válaszolt, nemcsak pozdoriává zúzta a mellékletek adatait, hanem éppen ezen 40 melléklet alapján bizonyította be a gazdasági lehetetlenülés kifogásának alaptalanságát, komolytalanságát.

A budapesti kir. Ítéltábla február 16-án hirdetett végső ítéletet ebben a perben és a hitközségi nyugdíjpénztárt a jogtalanul levont nyugdíjaknak eredeti összegükben való kifizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolásában, melyre még bővebben visszatérünk,

a gazdasági lehetetlenülésre vonatkozó kifogást a Tábla elutasította

többrendbeli és igen érdekes, a hitközségi közéletben nagyfontosságú okból.

Ennek a pernek igen nagy jelentősége van a nyugdíjas alkalmazottak szempontjából, miután

az ítélet elvi állásfoglalást jelent, melynek következtében a hitközség most kénytelen lesz az összes, évek sora óta jogtalanul levont nyugdíjösszegeket megfizetni

és a jövőben nem gondolhat sem a nyugdíjaknak leszállított összegükben való folyósítására, sem pedig további leszállításokra.

Ki viseli a felelősséget?...

Irt: Hámos Gyula nyug. százados

A budai választások lezajlottak s hiába rendelte ki a Sip-utca szaváló kórusait, kik izléstelen módon akarták befolyásolni a szavazókat, — még ez sem használt; Buda öntudatos, gerinces választói önérzézetes választ adtak a példanélküli kortéziával dolgozó pesti kancelláriának. Tanulságul szolgál ez a pesti választóknak is, mert láthatják ebből az esetből is, hogy a fúziót erőszakolók befolyása és hatalma nem terjed

túl már a Duna tulsó oldalára sem, dacára annak, hogy a pénzt nem túlságosan kímélték.

1933-ban elnöki diszkrecionális célokra 20.000 pengő, 1934-ben 40.000 pengő, 1935-ben 80.000 pengő és 1936-ban 150.000 pengő póthitel szavazott meg a pesti hitközség képviselőtestülete. Milyen célra kellett az utolsó három évben felmerülni 270.000 pengő? A legutóbbi közgyűlésen, mikor szóvá tették

Mennyi pénzt

á diszkrecionális költségek ilyen horribilis túllépését, érthetetlen idegességét árultak el a valósággal személyes sértésnek tekintették, hogy egy képviselőtestületi tag merészelte megkérdézni a kritika és a szabad véleménynyilvánítás jogán, hogy adjanak felvilágosítást a hitel-túllépés tárgyában. A legemlékezőbb joga minden képviselőtestületi tagnak, hogy ha felvilágosítást kér, akkor megkapja a kielégítő választ, mert ha — mint ebben a konkrét esetben is — a kérdőzött kitér (na nem a vallásából!) a válaszadás elől, akkor valóban furcsa találgatásra adhat alkalmat.

Megröböljük e helyen válaszolni, az illetékesek helyett. Úgy látszik a pest-budai harcra — mely 3 év óta tart — kellett ez a 270.000 pengő, különben mi célja lett volna diszkrecionális tételként kezelni, mikor minden kiadás a megfelelő ügyosztálynál van beállítva, illetve elszámolva. A pest-budai költségeket nem lehetett beállítani sem sajtócélú, sem hirdetések címén, mert élénk ellenhatást váltana ki, ha ilyen címen is súlyos megterhelést mutatnának ki. Mint ahogy hiába keressük a hitközség jelentésében a hivatalos lapjának szanálására fordított összeget is.

Ha tekintetbe vesszük, hogy 1936. december végén a korábbi évekből áthozott deficit összege 300.000 pengő, a Buda erőszakos beolvasztására és a pesti hitközségi választásra elfecsérelt tekintélyes összeggel ezt a deficitet egészen el lehetett volna tüntetni.

Közismertek továbbá azok a sorozatos perek is, melyeket a hitközség nyugdíjait indítottak a pesti hitközség ellen. A napokban ítélt végző fokon a budapesti bír. Tábla, mely a pesti hitközség elmarasztalásával fejeződött be. A hitközség elleni sorozatos perek körülbéli 200.000 pengő kárt okoztak. Ilyen halkezes és kíméletlen hitközségi politika ellen joggal zúdul fel a zsidó közvélemény.

A pesti hitközség főtitkára által az Orsz. Patronázusegyesület szociális tanfolyamán tartott előadásából tudtuk meg azt a lesújtó megállapítást is, hogy a hitközséget súlyos mulasztás terheli a szociális és karitatív munka megszervezése terén. Milyen nagyszabású feladatokat lehetett volna megoldani a pereskedések elmaradása folytán megtakarított összegekből!...

A pesti hitközség az unifikációs harcból és a nyugdíjperemből — az anyagiakon kívül — súlyos erkölcsi veszteséggel kiserült ki, melyről kétségkívül tudomást szerzett a legfelsőbb felügyeleti hatóságtól kezdve a pest-budai zsidóság minden tagja. Ki vállalja ezért a felelősséget? A konzekvenciákat valakinek talán mégis le kellene vonni...

pocsekoltak el a budai hitközségi választásra ezekben a súlyos időkben, amikor annyi nyomor nyújtja felénk reszkető kezét. Nagyon kérges és csöppet sem zsidó azoknak a szíve, akik hatalmi vágyukban megfontolatlanul és a kortesek által félrevezetve azt a rengeteg pénzt elfecsérelték, Buda zsidóságának anyagalmát évek óta feldúlták, fizetett és nem mindig kényes lelkiismeretű emberek útján aláírásokat gyűjtöttek, melyek részben apokrifek voltak és az aláírókat semmire sem kötelezték. És mi az eredmény?

Még egyszer megszólalhatott a megtévesztésnek harsonája, még egy utolsó kommunikét lehetett leadni — az ő nagy győzelmről, hogy a csúfos bukást kendőzzék.

Három év óta hirdetik, hogy meg fogják dönteni a „törpe kisebbség” uralmát, három év óta lázitanak, három év óta ontják a drága nyomtatványokat, befolyást szereztek az egész felekezeti sajtóra egyetlen orgánium kivételével, az érdek ezerféle szálaival magukhoz esatolták a gyengelelkűeket és a közömbösöket, akik sohasem érdeklődtek igazi zsidó ügyért s akiknek teljesen mindegy, hogy Buda zsidósága a maga életét éli-e vagy áldozatául esik egy nagyüzemnek.

A nagyközönség nem tudja, nem is sejtí: hány szereplő, reprezentáló, patinás nevű úr csak be-beadja magát a pesti tehetetlenségnek, hogy a világ lássa, hogy az előkelőségek mind hozzájuk esatlakoznak, az egyik csak a nevével, de sokan szónoklataikkal és kegyes szemforgatásaikkal is, mert a hitélet mélyítését — ez köztudomású — csak a pesti oldalról lehet eltanulni, a különböző társaságok hatalmasságaitól...

A végén már annyira belelovalták magukat abba a gondolatba, hogy csak nekik lehet igazuk, hogy minden összeköttetésüket felhasználták a lélekidomárokra, a befolyásolásra. Egyik vezér írt a másíknak és főkérté, hogy igyekezzék személyzetét, Budán lakó alantasait az egyedül üdvözítő „együtműködés” jelszava részére megnyerni.

Ennyi erőlködés és erőszakoskodás után — nem kiesinyelve le a rendelkezésükre állott óriási autóparkot, plakátokat, röpecdulaosztogatókat, a pesti segédesapatokat — csak természetes, hogy sikerült a Budát Pest kezére játszani akarók számát megnövelniök. De az már

aztán a komikummal határos, hogy csúfos kudarcukat még nagy győzelemként, az együtműködési „gondolat” nagy térhódításaként adják le híradásaikban.

A rideg valóság az, hogy a 4 közös jelölt levonása után fennmaradt 146 rendes képviselőtestületi tagsági helyből 93 jutott az autonómia híveinek, 53-at pedig az együtműködési párt kapott. Az érvényes szavazatok száma 4343 volt, amiből 1531 esetet reájuk, holott a kultuszminisztériumhoz beadott egyik kérvényükben azt adták elő, hogy ők 4500 szavazattal rendelkeznek.

Ha Budának nem volna oly liberális választójoga, hanem itt is a pestiek szabályai érvényesülnének, ez a választás teljesen elsöpörte volna őket őt esztendőre. Ez pedig nagy kár lett volna, mert kétségtelen, hogy szép számmal vannak az ellentáborban is jóakarúak és jóhiszeműek, akiknek közreműködése Buda érdekében kívánatos lenne, csak annyit kell elismerniök, hogy a budai hitközség nem szorul senki munkájára, mert az itt uralkodó szellem oly tiszta és egészséges, mint Buda levegője és a legjobbak összefogása esetén legszébb virulása remélhető. Készségesen támogatjuk az országos intézményeket és a kis hitközségeket előre meghatározott arányban, de Pesttel való közös gazdálkodásra, — közös adózásra — nem vagyunk hajlandók, mert ez örökös viszályok kútforrása lenne és az igazi önállóság legfontosabb attributumának megtagadása.

Jobbparti.

Isten bizalmasa

*Bibliás igékkel összesímult S csodavárón, sejtlemesen
Meggsepül lassan, mint a Múlt,
Megtistenül az életem.*

*Gyönyörű végzés megtérni hittel,
Fényfelt szívvel, csillagosan,
Küldöttként, kivel bizalmas Isten;
Jönni imáktól dalosan.*

*Csiszolt, drágaművű aranykorsót
Fenekig merni a hitet.
Szomjas lázzal vedelni tiszta kortyot
Kútból, mely mély, józan s hideg.*

*Lángolón, mint puszták csipkebokra,
Éjbe fényesóvát ontani.
Csillámló sugárral oltárookra,
Istenre vissza mosolygani.*

*Feloldódni szent hármóniában,
Kivirágani, mint a fák
S átadni illat szimfóniákban
A boldog Isten sóhaját.*

Lakos András.

Hála és köszönet

Írta: Gesztes Ferenc

Az autonómia győzött és Buda zsidósága megválasztotta képviselőtestületét, mely öt éven át a közgyűléseken és a bizottságokban fogja képviselni a választók megmásíthatatlan akaratát: az önrendelkezéshez való ragaszkodását.

Köszönet és hála Buda intelligens zsidó lakosságának, mely nem tántorodott meg a nyomtatványok tömkelegében foglalt hiú ígéretektől, nem ijedt meg a fenyegetésektől és kellő értékére szállította le a hamis jelszavakkal agítáló rábeszélőknek vérszegény állításait. Köszönet mindenkinek, aki áldozatkészségével és férfias kiállásával ez igaz ügy mellé szegődött, köszönet azoknak, akik bennünket megértettek és diadalhoz juttatták az autonómia zászlóját.

Mi becsületesen kitarottunk választóink mellett, nekünk nincsenek mellékgondolataink, mi különbséget tudtunk tenni a köz- és magámérek között, minket nem vezetett hatalmi vágy, mi nem azért álltunk egy hitközségi mozgalom élére, hogy abból hasznot húzzunk, hanem mi heroikus küzdelmünkkel használni akarunk a szent ügynek.

Külön köszönet illeti a „Zsidó Élet” szerkesztőjét, aki újszólván hamarabb látta meg azt a veszélyt, mely a budai hitközséget fenyegette, mint mi magunk s bátor kiállásával, a sajtó természetében rejlő nagyszerű felvilágosító munkával, soha szünni nem akaró lelkesedéssel és a való igazság ragyogó fegyvereinek csatasorba való állításával, hűséges fegyvertársunkká szegődött titáni küzdelmünkben.

Buda zsidóságához becsületesekek és őszinték voltunk mindig, most is azok maradunk, amikor nyíltan hirdetjük, hogy dacára az ellenfél éveken át kiépitett hatalmas szervezetének és annak a horribilis összegnek, melyet a pesti hitközség elnöke Buda leigázására az unifikáció rendelkezésére bocsátott, mégis sokkal jobb eredményre számítottunk, ami feltétlen bekövetkezett volna, ha a választásokat el nem halasztják és pártütők saját sorainkat az utolsó órákban meg nem bontják.

De így is elegen vagyunk ahhoz hogy választóink akaratát az egész vonalon érvényre juttassuk

és az unifikációs tábornak figyelmébe ajánlhassuk a sok felvilágosító irata közül az 1934. november havi fehérfüzet újbóli elölvásását (jó volna ezt most még egyszer kinyomtatni!), melyben a többi közt ezt mondják: „Ez a budai vezetőség és képviselőtestülete elvesztette ösválasztóinak többségét (kérem ne nevensenek!), hiszen velük szemben hateret budai adófizető hitközségi tag közül immár közel 4000 az unifikáció mellé állott (kérem még mindig ne nevensenek!) Ennek az előljárásnak, ennek a képviselőtestületnek ezek után a kötelessége csak az lehet, hogy vagy aláveti magát a többség akaratának, vagy módot enged új ösválasztásra, hogy ennek révén ez a többség oly képviselőtestületet választhasson, amely valóban képviseli a többséget és megvalósítja e többség akaratát, az unifikációt.” (Hát kérem, még mindig ne nevensenek!)

Az ösválasztók tehát döntöttek és megkapták a minisztérium elé terjesztett 4500 aláírás egyharmadát és megkapták a 89 autonómista képviselő helyett a képviselőtestület autonómista tagjainak kétharmad részét. Most pedig dűdöljük el a régi katonadalt, melyet legutóbb a montenegrói havasokban énekeltünk:

*Die Kuh hat gelacht
Der Ochs hat gelacht
Und der Ziegenbock hat ein
[Puckerl gemacht.*

Győzelem!...

Abszolút többséget kapott a budai hitközségi választáson az Autonómia Párt — 126 autonómista képviselőtestületi tag — 58 egyesülésével szemben

Kezdjük a végén... Hétfőn éjjel félegykor fejezték be a budai hitközségi választáson leadott szavazatok összeszámlálását és kedden délután 4 órakor hirdette ki az eredményt dr. Berényi Sándor választási elnök. Leadtak összesen 4383 szavazatot, melyből 2752-et kapott az Autonómia Párt, míg az együttműködés pártja 1591 voks esett. 40 szavazat érvénytelen volt. A képviselőtestület tehát így alakul: 93 és 32 póttag az autonómisták oldalán. 53 rendes és 18 póttag az együttműködés oldalán. 4 tag mindkét listán bekerült ezek az autonómistákéi. Bekerül 22 autonómista és 5 együttműködési párti örökös tag, ezenkívül a 9 hitközségi intézmény képviselője, akik természetesen Buda függetlenségének oldalán állnak. A végeredmény, mint a címben írtuk 126658. A szavazati arány 63½% — 36½%-al szemben.

Igy történt:

Vasárnap reggel. A Zsigmond-utcai hitközségi bérház környéke, melynek tanácstermében a választás

egyik része folyik, a képviselőválasztások ismert képét mutatja. A környező házak falai tele vannak plakátokkal, melyeket vasárnapra virradó éjjel ragasztott ki az együttműködési párt. A járda teleszórva röpecdülákkal, ezekkel is az „Együttműködés-pártja” árasztotta el tizezerszámra Buda utcáit. A kapu két oldalán karszalagos fiatalemberek. Az egyesülések szavalókórusa. „Az egyes vezet... az egyes vezet...” — kiabálják szüntelenül (az 1. kockába teszik jelüket az egyesülési szavazók). Titkos szavazásnál meglepő informáltság! „Szavazatok Szántó Jenőre...!” „Aki a 2-re szavaz, Adolfra szavaz... Hitler is Adolf. Ne szavazzatok Hitler—Kriszhaber Adolfra...!” A járókelők megállnak egy pillanatra... A fejüket csóválják, ki méltatlankodva, ki mulatva, mindenki a temperamentuma szerint.

Az autonómisták élete viszont a pártirodában folyik. Gesztes Ferenc vezetésével együtt a választási vezérkar. A telefon szüntelenül cseng. Gesztes fáradhatatlanul intézkedik, utasításokat ad, felvilágosításokkal szolgál. A falakon hatalmas karto-

nekön kis négyszögletes cédulák a választók neveivel. Amint valaki leszavazott, a bizalmiak felírják a nevét és időről-időre jelentik a pártirodának. Ekkor nevét leszakítják a kartonról. Így pontosan nyilvántartják a választókat. A gépezet tökéletesen és zajtalanul működik. Főleg zajtalanul, az ucca lehető kikapcsolásával. De azért néha megszólal az ucca is. Két autó érkezik egyidőben a választási helyiség elé. Az egyik az autonómia pártjának a másikon az együttműködésnek táblája. Az autonómista soffőr rászól az „egyesülésire”: „Szégyelheted magad, egyesüléseket fuvarozol.” — „Hát aztán — vág vissza a másik. Nem vagyok én zsidó.” — „Mi köződ hozzá, te sem vagy zsidó.” — „De budai vagyok” — fejezi be a vitát az autonómista soffőr.

A kapuban rendőrök őrködnek. Belépni csak szavazóigazolvány felmutatásával lehet. Tűzoltók sorszámkokat osztogatnak. Aki sorszámkot kapott, a templomban várakozik, amíg a turnusát szólítják. „Rég nem látott a templom ekkora tömegeket” — jegyzi meg egy maliciózus budai.

A szavazás a díszteremben folyik. Nyolc lefüggönyözött fülkébe lépnek be a választók, miután szavazóigazolványaikat átadták *Diósi Jenő* főtítkárnak és megkapták a listát. A lezárt borítékba tett szavazó listát négy bizottság veszi át. Nagy esend. Incidens nélkül folyik a szavazás. *Dr. Berényi Sándor* választási elnök szigorúan és pártatlanul tartja kezében a választás vezetését. A személyazonossági adatok felvételénél sok derűs pillanatot okoz, hogy minden nőtől megkérdik korát. Itt nem lehet letagadni egy napot sem, mert nem egyeznek az adatok és nem lehet szavazni.

A másik szavazó körzet a Verpeléti-úti iskolában szavaz. Itt nagy esend van. Az ucca üres. Az iskola előtt mutatkozik némi élénkség: az egyesülési párt „szendvics emberei” járkálnak fel és alá, hátukon és mellükön nagy plakátokkal, melyek a párt listájára hívják fel a figyelmet. A választási helyiségben monotonul folyik a szavazás. Némi mozgolódás csak akkor támad, amikor felháborodott autonómisták jönnek és jelentik, hogy a fuziósoknak sikerült az autonómisták néhány régi hívét az utolsó pillanatban „jobb belátásra” bírni. — „Hja, vannak eszközök...” — jegyzi meg az egyik autonómista bizalmi és megjegyzését megértő mosoly honorálja...

Vasárnap este a nyilvántartott és leszavazott választók valószínű szavazati arányának összeállításánál már nyilvánvaló az autonómia győzelme. A hangulat lelkes. *A szavazó helyiségben megjelenő Kriszhaber Adolf elnököt lelkes éljenzés fogadja.* Az iroda gőzerővel dolgozik. Az együttműködéseik kétségbeesett erőlködéseket tesznek az eredmény szépítésére. Vasárnapról-hétfőre virradó éjjel sürgönyök ezreivel verik fel Buda alvó házait és szólítják fel szavazásra a választókat, természetesen elsősorban azokat, akiket a kortesgépezet már előbb megoldozott. A sürgönyinvázió hétfőn délelőtt megismétlődik. A hétfői nap 200 autót lát rohanni a budai uccákon az együttműködés tábláival ablakaikon. De munkában vannak az összes együttműködési magánautók is. Azok a budaiak, akiknek sürgős ügyesbajos dolgaikat kell elintézni, csak betelefonálnak az együttműködés irodájába, hogy szavazni akarnak, kérnek autót, a leg-sötétebb periferiára is elrohannak értük. Sőt aki Pestről Budára akar ingyen autózni, az is kap autót, csak

meg kell állapodnia egy pillanatra a szavazóhelyiségek egyike előtt, aztán viszik tovább a megadott címre. Tele van ezekkel az autókcal Buda. Néha üresen szaladnak — fontos, hogy a nép lássa a nagy felkészültséget.

Este lesz. Az autonómista központi irodában holtfáradtan ülnek lelkes munkatársaik között *dr. Csobádi Samu*, a hitközség alelnöke, aki a választási hadjárat győzelmének oroszlánrészét könyvelheti magáénak és *Gesztes Ferenc*, az autonómista párt megszervezője és elnöke, akinek stratégiája most diadalmaskodik. Mert a diadal már biztos. Kelenföld lelkes, agilis irodavezetője, *Kalmár Sándor* már boldogan jelentette az eredményt, mely bizonyos gyanús jelenségek ellenére is igen kielégítő és fentről, a belső körzet skrutiniumának eredményében fényes győzelmet jelentenek. Hét óraker zárták le a szavazást, most félegy van. Lehet menni a közeli kóser vendéglőbe győzelmi sörözésre...

HALASZ SANDOR.

Hitsorsosaimhoz

Írta: FRIED IGNÁCZ

Szőrnyű álmom volt: hitsorsosaim a Duna jegén harcba keveredtek. „Testvért testvér, apát fiú elad”. Szőrnyű fegyverekkel, vérbe mártott tollal, mérgezett nyilakkal és élesre fent bieskákkkal törtek egymás életére, míg ugyanakkor egy sápadtarcú kis bócher, gyűrűbe font tincseivel, forró könnyekkel barna szemében, elhaló hangon sóhajta: „És énvelem mi lesz?”

Kedves hittestvéreim! A harc alatt — amelyet minden formában elítéltek, — tartózkodtam mindennemű beavatkozástól, de a harc lezajlása után engedjék meg, hogy Önökhöz hittestvéri szeretettel pár szót intézzek.

Orth. kóser

fűszerárak ecetsav, szilva,
dobozsajt, burgonyaliszt.

Özv. PAPPER DEZSŐNÉ

Budapest, VII., Dob-utca 19.

Telefon: 1-345-20.

NAGYBAN! KICSINYBEN!

Nagy jó uraim, a vagyon és hatalom boldog birtoklói! Önök jól tudják, hogy a zsidóság életető eleme a „micvó” gyakorlása. Minél többnek juttassanak alkalmat e szerény, jól megérdemelt élvezet megszerzéséhez. Az álláshalmazás — bár különben a legnemesebb intencióból fakad — itt is hiba. Ne csörgessék Önök arannyal telt zacsokókat. Hamis valuta az, ha harci fegyverekre fecserlik. Az arany könnyen gurul és ha a balsors úgy akarja, távozásában sok nemes értéket visz magával.

Akik e szomorú harcban felülmaradtak, azok se örüljenek győzelmüknek, mert e harcnak súlyos sebesülte van: az egész zsidóság. És ki fogja az autonómián ejtett ezt a súlyos sebet begyógyítani?

Még látom a csata maradványát: a plakát- és röpcédula-dombot. Lesz-e valaki, aki e bacillustanyát örök időkire eltünteti? Még érzem a sebek áporodott szagát. Lesz-e, aki e sebeket meggyógyítja, mielőtt azok megüszkösödve, a zsidóság sírjává lesznek? Még fülemben a falusi boglyakemence padkáján összeroskadtam ülő, vértelen arcú kis bócher elhaló sóhaja, a numerus clausus és a gyűlölet egyéb hajótöröttjeinek felajdulása: „És mivelünk mi lesz?”

Vaiha megtalálnák jelen szerény soraim a szent cél érdekében együttesen küzdő, egymást megbecsülő zsidó szívüket...

A zsidó felekezet gondozó munkája

— Megjegyzések Eppler Sándor főtitkár előadásához —

A Pesti Izr. Hitközség főtitkára, az utolsó egy-két évet leszámítva, nem igen szeretett a nagy nyilvánosság előtt szerepelni. Mint jó gyakorlati pszichológus, eddig nyilván úgy gondolkodott, hogy nem jó dolog a fórumra kiállni, vagy a szószékbe ilni. Az ő rezidenciájában, a maga négy fala között neki mindig igaza van, kulturális vagy tanügyi kérdés, mindenben és mindenkor az ő véleménye és az ő akaratja az egyedül döntő, kizárólag csak az érvényesülhet. Mihelyt azonban a szószékről kell a nyilvánossághoz szólni, vagy a gondolatot betűbe kell önteni, akkor az ember már kritikának is ki van téve, még hozzá olyanok részéről is, akik semmiféle függőségi viszonyban vele nincsenek. Ez pedig kényelmetlen dolog. Talán ez a magyarázata annak, hogy az utóbbi időkhöz került még a lehetőségét is annak, hogy akár írással, akár előadással kritikát provokáljon.

A csábításnak azonban ő sem tudott ellentállni. Hiába, szép dolog az, ha az ember saját gondolatait nyomtatásban láthatja és ha alája van nyomtatva az is, hogy: *Irtó: X. Y.*, hát még ha elgondolja, hogy ezt hányan olvassák: — bizony ez lélekemelő tudat. Épen úgy, mint amikor 1—1½ órán keresztül 200—300 ember figyelve hallgatja őt, kizárólag csak őt, az ő hangja-szava uralkodik az egész termen és amikor vége az előadásnak, felesattan a tapsvihar és félórán át egyebet sem tehet, mint fogadja a gratulációkat, — hát ez aztán igazi diadal és igazi gyönyörűség annak, aki a hódolatot szereti. Szóval a hitközség főtitkárában is az ambíció legyőzte az óvatosságot. Immár cikkeket ír, interjúkat ad, előadásokat is tart. Miért is ne?

Igy került hát a pesti hitközség főtitkára is a katedrara. Megvalljuk őszintén, örültünk neki. Nem szeretjük a szfinksz-szerű lényeket. Hívei így jellemzik: milyen tehetséges ember, milyen koncepciózus és nagy átfogóképességű elme, milyen hallatlan memoriajú és főképp milyen energikus és céltudatos ember, — örültünk hát, hogy most alkalmunk lesz a legendák valóságértékét megállapíthatni. És különösen annak örültünk, hogy előadásának tárgyául a felekezeti közélet egyik legjelentősebb problémáját választotta: a gondozó munkát, a szociális tevékeny-

seget. Most azután bemutatkozhatik. Megmutathatja kritikai elemeit, mellyel a fennálló helyzet jó vagy kifogásolható voltát tárja fel és mellyel a mai szociális munka célkitűzéseit és módszereit teszi bírálat tárgyává, valamint megmutathatja azt az utat is, amelyet járnunk kell, hogy a célok és módszerek modernebb, teljesebb-zsidóbb és főképp okosabb koncepcióját valósíthassuk meg. Sokat vártunk tehát ettől az előadástól, pláne amikor megtudtuk, hogy a téma nem is egy, hanem két előadást fog kitölteni. Biztosra vetjük, hogy az első előadás tárgyalni fogja a felekezet szociális munkáját, „wie sie ist”, a második pedig, „wie sie sein soll”.

Az előadó nem így osztotta fel előadása anyagát, hanem az első előadásban előbb egy rövid bevezetésben a magyar zsidóság szociális munkájának a más felekezeteké mögött való elmaradására mutatott rá, majd pedig a Pesti Izr. Hitközség szociális munkáját ismertette, a másik előadásban pedig a többi fővárosi hitközségek, a chevra és nőegyletek stb. szociális tevékenységét részletezte — nem is mindig (és ez eléggé meglepő) pontos számadatok szerint.

Mindkét előadásnak legfőbb — azaz hogy egyetlen — kritikai megállapítását és legfőbb — azaz hogy egyetlen — konzekvenciájának levonását mindjárt az első előadás elején előrebocsátotta. Kritikai megállapítását, nem éppen azért, mert már öelötte is számtalanszor és igen sokan megállapították, hanem mert igaz, száz százalékig elfogadjuk: *a mai zsidó szociális munka nem célravezető, mert szervezetlen, kapkodó, ötletszerű és nem egységes koncepció szerint működik.* Ez igaz, ez tagadhatatlan. Igaz az is, hogy a mai „szegénygondozás” felekezetünkben sokszor valósággal „koldúsnevelés.” De amikor a rendszeretenség káros voltát akarja kimutatni, nem azt látja meg, hogy ennek következtében a *szociális feladatok egy része vagy teljesen meg-*

oldatlan marad, vagy csak fogyatékos megoldásban részesül, hanem egy egészen kicsinyes szemponttól előtérbe és abban látja a szociális munka szervezetlenségének nagy kárát, hogy egy szegény esetleg több helyről is kap segélyt. Az nem fáj neki, hogy *nincs ingyenes zsidó tudószanatórium, hogy kevés a rituális népkonyha, hogy a szegények lelki gondozása mélyen a nulla-fok alatt van stb. stb., de hogy egy szegény több helyről is kap segélyt — ez az ő szemében a zsidó szociális munka legsúlyosabb hibája, sőt talán: a hibája, a csődje.*

És természetesen amilyen *szimplex* a bajok forrásának felismerése, ép olyan *szimplex* a megoldás is. Ezünkbe jut, hogy vagy 3—4 évvel ezelőtt ankétot hívott össze a hitközség elnöksége a zsidó kulturális munka megszervezéséről. Akkor is az elnöki megnyitó olyan csodálatosan *szimplex*nek látta a meglévő helyzet diagnózisát és persze, ennek megfelelően roppant egyszerűnek a segítséget, a feladat-megoldást is: a baj az, hogy a különböző előadásokat rendező egyesületek, körzetek, intézmények stb. nincsenek tekintettel egymás előadásaira és gyakran tűzik ki előadásait egyazon időpontra. Megoldás tehát: legyen egy központi szerv, amely vigyáz arra, hogy az előadások ne essenek össze. A szegényügy rendezésében is ilyen egyszerű és ugyanezen sablon szerint való megoldás: *legyen egy központ, ahová minden szociális célra szánt pénz befolyik és akkor ez a központ vigyázzon arra, hogy egy szegény ne részesüljön a többiek rovására többfelől is segélyben.* Hát a dolog így tényleg roppant egyszerű. Csak éppen azt felejtette el az előadó megmagyarázni, — lehet, hogy éppen az egyszerűség kedvéért, — hogy *miért kell a központi szegény-nyilvántartáshoz a közös kassa, miért kell minden pénznek egy helyre befolyjni, aminthogy diszkrétan arra sem tett javaslatot, hol legyen ez a közös kassa és ki tartsa azt kézben? Csak ott búj meg valami rejtett tendencia, amikor arra mutatott rá, hogy a gondozás munkájánál a hitközség újabb hatalmi pozíciót nyerhetne, bár a gon-*

Schlesinger Izidor rabbi úr szigorú felügyelete alatt

Peszachi בשך של פסח אמיר למחרת

palack és kannatej, továbbá mindenféle tejtermék állandóan kapható és megrendelhető összes fiókjainknál és az orthodox izr. viszonteladóinknál.

Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ m. sz.

Budapest, IV., Horthy Miklós-út 105—113.

Telefon: 258—8—40.

A zsidó felekezet gondozó munkája

— Megjegyzések Eppler Sándor főtítkár előadásához —

A Pesti Izr. Hitközség főtítkára, az utolsó egy-két évet lezámítva, nem igen szeretett a nagy nyilvánosság előtt szerepelni. Mint jó gyakorlati pszichológus, eddig nyilván úgy gondolkodott, hogy nem jó dolog a fórumra kiállni, vagy a szónoki székre ülni. Az ő rezidenciájában, a maga négy fala között neki mindig igaza van, kulturális vagy tanügyi kérdés, mindenben és mindenkor az ő véleménye és az ő akarata az egyedül döntő, kizárólag csak az érvényesülhet. Mihelyt azonban a szószékről kell a nyilvánosságához szólni, vagy a gondolatot betűbe kell önteni, akkor az ember már kritikának is ki van téve, még hozzá olyan részéről is, akik semmiféle függőségi viszonyban vele nincsenek. Ez pedig kényelmetlen dolog. Talán ez a magyarázata annak, hogy az utóbbi időkhöz került még a lehetőségét is annak, hogy akár írással, akár előadással kritikát provokáljon.

A csábításnak azonban ő sem tudott ellentállni. Hiába, szép dolog az, ha az ember *saját gondolatait* nyomtatásban láthatja és ha alája van nyomtatva az is, hogy: *Írta: X. Y.*, hát még ha elgondolja, hogy ezt hányan olvassák: — bizony ez lélekemelő tudat. Épen úgy, mint amikor 1—1½ órán keresztül 200—300 ember figyelve hallgatja őt, kizárólag csak őt, az ő hangja-szava uralkodik az egész termen és amikor vége az előadásnak, felsattan a tapsvihar és félórán át egyebet sem tehet, mint fogadja a gratulációkat, — hát ez aztán igazi diadal és igazi gyönyörűség annak, aki a hódolatot szereti. Szóval a hitközség főtítkárában is az ambíció legyőzte az óvatosságot. Immár cikket ír, interjúkat ad, előadásokat is tart. Miért is ne?!

Igy került hát a pesti hitközség főtítkára is a katedrara. Megvalljuk őszintén, örültünk neki. Nem szeretjük a szfinksz-szerű lényeket. Hívei így jellemzik: milyen tehetséges ember, milyen koncepciós és nagy átfogóképességű elme, milyen hallatlan memoriajú és főképp milyen energikus és céltudatos ember, — örültünk hát, hogy most alkalmunk lesz a legendák valóságértékét megállapíthatni. És különösen annak örültünk, hogy előadásának tárgyát a felekezeti közelet egyik legjelentősebb problémáját választotta: a gondozó munkát, a szociális tevékeny-

séget. Most azután bemutatkozhatik. Megmutathatja kritikai elemelét, mellyel a fennálló helyzet jó vagy kifogásolható voltát tárja fel és mellyel a mai szociális munka célkitűzéseit és módszereit teszi bírálat tárgyává, valamint megmutathatja azt az utat is, amelyet járunk kell, hogy a célok és módszerek modernebb, teljesebb-zsidóbb és főképp okosabb koncepcióját valósíthassuk meg. Sokat várunk tehát ettől az előadástól, pláne amikor megtudtuk, hogy a téma nem is egy, hanem két előadást fog kitölteni. Biztosra vetjük, hogy az első előadás tárgyalni fogja a felekezet szociális munkáját, „wie sie ist”, a második pedig, „wie sie sein soll”.

Az előadó nem így osztotta fel előadása anyagát, hanem az első előadásban előbb egy rövid bevezetésben a magyar zsidóság szociális munkájának a más felekezeteké mögött való elmaradására mutatott rá, majd pedig a Pesti Izr. Hitközség szociális munkáját ismertette, a másik előadásban pedig a többi fővárosi hitközségek, a chevrák és nőegyletek stb. szociális tevékenységét részletezte — nem is mindig (és ez eléggé meglepő) pontos számadatok szerint.

Mindkét előadásnak legfőbb — azaz hogy egyetlen — kritikai megállapítását és legfőbb — azaz hogy egyetlen — konzekvenciájának levonását mindjárt az első előadás elején előrebocsátotta. Kritikai megállapítását, nem éppen azért, mert már öelötte is számtalanszor és igen sokan megállapították, hanem mert igaz, száz százaléki elfogadjuk: *a mai zsidó szociális munka nem célravezető, mert szervezetlen, kapkodó, ötletszerű és nem egységes koncepció szerint működik.* Ez igaz, ez tagadhatatlan. Igaz az is, hogy a mai „szegénygondozás” felekezetünkben sokszor valósággal „kol-dúsnevelés.” De amikor a rendszer-telenség káros voltát akarja kimutatni, nem azt látja meg, hogy ennek következtében a *szociális feladatok egy része vagy teljesen meg-*

oldatlan marad, vagy csak fogyatékos megoldásban részesül, hanem egy egészen kicsinyes szempontot tol előtérbe és abban látja a szociális munka szervezetlenségének nagy kárát, hogy egy szegény esetleg több helyről is kap segílyt. Az nem fáj neki, hogy nincs ingyenes zsidó tudószanatórium, hogy kevés a rituális népkonyha, hogy a szegények lelki gondozása mélyen a nulla-fok alatt van stb. stb., de hogy egy szegény több helyről is kap segílyt — ez az ő szemében a zsidó szociális munka legsúlyosabb hibája, sőt talán: a hibája, a csődje.

És természetesen amilyen *szimplex* a bajok forrásának felismerése, ép olyan *szimplex* a megoldás is. Ezünkbe jut, hogy vagy 3—4 évvel ezelőtt ankétot hívott össze a hitközség elnöksége a zsidó kulturális munka megszervezéséről. Akkor is az elnöki megnyitó olyan csodálatosan *szimplex*nek látta a meglévő helyzet diagnózisát és persze, ennek megfelelően roppant egyszerűnek a segílyt, a feladat-megoldást is: a baj az, hogy a különböző előadásokat rendező egyesületek, körzetek, intézmények stb. nincsenek tekintettel egymás előadásaira és gyakran tűzik ki előadásait ugyanazon időpontra. Megoldás tehát: legyen egy központi szerv, amely vigyáz arra, hogy az előadások ne essenek össze. A szegényügy rendezésében is ilyen egyszerű és ugyanezen sablon szerint való megoldás: *legyen egy központ, ahová minden szociális célra szánt pénz befolyik és akkor ez a központ vigyázzon arra, hogy egy szegény ne részesüljön a többiek rovására többfelől is segílyben.* Hát a dolog így tényleg roppant egyszerű. Csak éppen azt felejtette el az előadó megmagyarázni, — lehet, hogy éppen az egyszerűség kedvéért, — hogy *miért kell a központi szegény-nyilvántartáshoz a közös kassza, miért kell minden pénznek egy helyre befolyjni, aminthogy diszkrétan arra sem tett javaslatot, hol legyen ez a közös kassza és ki tartsa azt kézben?* Csak ott bújtt meg valami rejtett tendencia, amikor arra mutatott rá, hogy a gondozás munkájánál a hitközség újabb hatalmi pozíciót nyerhetne, bár a gon-

Schlesinger Izidor rabbi úr szigorú felügyelete alatt

Peszachi בש"ש של פסה אפריל למחור

palack és kannatej, továbbá mindenféle tejtermék állandóan kapható és megrendelhető összes fiókjainknál és az orthodox izr. vizontaladónknál.

Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ m. sz.

Budapest, IV., Horthy Miklós-út 105—113.

Telefon: 258—8—40.

dozás nem lehet hatalmi kérdés, amiért is úgy képzeli a megoldást, hogy a központ egy teljesen különálló szerv legyen és a hitközség *csupán* (!) az irányítást tartaná kezében. Ha valami kis kószolót egy ilyen központi pénzügyítő szervből és a központilag irányított szétosztásból már kapott a pesti zsidóság. Ott van a *snóder-pénzek szétosztási rendszere*. Kitünően bevált — a *központnak! Még egy ilyen, sőt még nagyobb arányú központi szétosztó szervből azonban nem kér a pesti zsidóság!*

Az előadás sok tekintetben nagy csalódást okozott. Rengeteg apró adat, végtelen sok szám kábította el a kevésbé járatos közönséget, de emlekedettebb szempontokat és felsőbbrendű szociálpolitikai koncepciót, akár a meglévő helyzet kritikájában, akár a teendők és felada-

tok kitűzésében hiába kerestünk. Kár volt szakítani a régi egyiptomi fáraók szokásával. A monda szerint a fáraók nagyon vigyáztak arra, hogy alattvalóik ne jöjjenek rá, hogy ők is egyszerű emberek. Ezért mindennapos életüket elvonták az alattvalók tekintetétől. Kár volt megmutatni, mi van, azaz, mi nincs a tarsolyban! A hallgatóság nagyon örült, hogy ilyen egyszerű dolog a zsidó szegényügy rendezése: csak arra kell vigyázni, hogy egy szegény ne kapjon több helyről segélyt, — de az augurok egymás között nagyot néztek. Hát: ennyi az egész?! Csak ennyi telik attól a „hatalmas” szellemi motortól, aminőnek a főtítkári hatalom birtokosát feltüntetni szeretik.

Nos, hát igen, ennyi az egész!

Dr. Kala Pál.

Schwarz Samu

Irta: Dr. GOSZTONYI ÁRMIN

Fájdalmasan nehéz feladat nekem, a jóbarátunk, hogy alig néhány órával azután, mikor Schwarz Samu kihült porhüvelyét átadtuk az anyaföldnek, nekrológot írjak róla. Nekem, aki oldalán állottam, mint a kelenföld-lágymányosi templomkörzet elnökének is, kétszeresen nehéz felmérnem a veszteséget, mely halálával a zsidóságot érte.

Igaz magyar ember volt és jó zsidó, Isten alázatos, jó szolgája. Hűség fia hazájának és Istenének egyaránt.

Templomkörzete iránti szeretetének tüze kiolthatatlan lánggal élt szívében és ez biztosított neki vezéri szerepet közöttünk. Tekintélye páratlan volt. Csupán szemével is tudott verni vagy símogatni. Böles tanácsadó, szerető segítőtársunk volt. Mindennap gondoskodott a budai izr. nőegylet szeretetotthonáról. Hatékonyan támogatta a népkonyhát és napközi otthont. Nem egy középiskolai tanulóért fizette éveken át a tandíját. A körzet szegényeinek jó-ságos atyja volt. Az általa letörölt könnyek sugarai nem veszték el ott csillogtak tovább az ő jó-ságos derűs arcán.

Körzetünknek se azeelőtt nem volt, se ezután nem lesz olyan elnöke, mint Ő. Pótolhatatlan úrt hagyott maga után. Fanatikus hittel és fáradhatatlan buzgalommal dolgozott új templomunk felépítéséért, hogy központjává váljék szentimre- városi hittestvéreinknek és hogy abban a boldogság tudományának

mesterei megtanítsanak bennünket egy boldogabb jövőben való reménységre. Amikor a templom elkészült, így szólt hozzám: „Milyen boldog vagyok én, hogy ilyen templomban imádkozhatom.”

De nem sokáig tartott öröme, alattomos gyilkos kor támadta meg és az élet harcái után most a halál békéje veszi körül. Nem időzhet itt a földön tovább, mert elkészült a hely odafenn számára.

Szeretett vezérünk, kedves hűség-jóbarátunk, Schwarz Samu, — fájdalomtól megtörve veszünk bú-

csút Tőled, — de emlékedet, — mely aranybetűkkel van beírva hitközséged történetébe — életünk végéig meg fogjuk őrizni.

Áldott a Te neved szívében és emlékezetünkben.

*

Schwarz Samu, a budai hitközség kelenföld-lágymányosi templomkörzetének elnökét, aki súlyos betegségeétől elgyötörve febr. 21-én elhunyt, kedden délelőtt temették a szentimre- városi új templomból, amely fekete gyászpompába öltözött erre a szomorú alkalomra. A templomi éneknek Alpár Ignác karnagy avatott vezetésével előadott szoltáréneke után dr. Kiss Arnold vezető-főrabbi méltatta Schwarz Samu érdemeit, akiben Isten providenciális férfiút adott gyülekezetének. Sirota Sándor főkántor megrázó erejű „él mólé rachamim”-ja után dr. Beneschofszky Imre főrabbi a körzet nevében búcsúzott a halottól, akinek emléke örökké élni fog ebben a templomban, ebben a kövé megmerevedett álomban, mely hirdetni fogja munkája halhatatlanságát a jövő évszázadoknak. Utána dr. Kriszba-ber Adolf, a budai hitközség ősz elnöke adott kifejezést fájdalmának, hogy miután Schwarz Samu ki-nyithatta ennek a templomnak kapuját, ilyen hamar innen kísérik őt utolsó útjára. Dr. Gosztönyi Ármin a templomkörzet vezetőségének utolsó Istenhozzát-ját tolmácsolta megható közvetlenséggel, majd Vető Sándor hitk. előljáró a templomépítő bizottság, Beesey Antal kormányfőtanácsos pedig a Szentimre- városi Társaskör nevében búcsúztatta. A gyászszertartás végzetével szoltárének közben kivitték a koporsót a templomból, ráhelyezték a díszfurgonra és a menet megindult a rákoskeresztúri zsidó-temetőbe, ahol dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi mondott sírjánál megragadó gyászbeszédet.

— A szigetvári főrabbi beiktatása. A szigetvári izr. hitközség jan. 24-én tartott közgyűlésén dr. Berend (Presser) Bélát pályázat mellőzésével egyhangúlag a szigetvári anyahitközségi kerület főrabbi-jává választotta, akét márc. 7-én, vasárnap délután templomi istentisztelet keretében dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi az ORE elnöke fog rabbi-székebe beiktatni.

— A Magyar Cionista Szövetségben (Andrássy-út 67. l.) március 3-án, szerdán este 8 órai kezdettel Zsolt Béla: „Nép, faj, nemzet” címen tart előadást, Belépődíj nincs.

A Budai Izraelita Hitközség Szentimre- városi Körzetének Elnöksége, Rabbisága, Választmánya és egész gyülekezete tudatja nagy fájdalmát, hogy

SCHWARCZ SAMU

meghalt.

Boldogult testvérünk csaknem egy évtizeden keresztül a körzet elnöke és előjáróságunk tagja volt. Igaz embere, nagy, áldozatkész munkássága, izzó zsidósága mindnyájunk példaképé tette. A körzet minden tagja mély hűséggel és szeretettel vezérének tekintette őt. Isten új házának, áhitatot keltő gyönyörű templomunknak ő volt a megalapítója. Halála felmérhetetlen vesztesége a Hitközség irányításának, a Körzet vezetésének és a Hitközség egyetemességének.

Hült temetés a szentimre- városi uj (XI. Le ke-ut és Zsombolya-u. sarok) helyezettük ravatalra és folyó hó 23-án, kedden 12 órakor bucsúztunk tőle. Innen kísértük utolsó útjára a rákoskeresztúri temetőbe.

„Árjának e'ütted érdemeid, Isten díszödge kiörién léged!”

Az a bizonyos „győzelmes előretörés”

— Beszélgetés —

(Személyek: 1. A természetes részvénytársasági igazgató. — 2. A fakó képű állástalan tanár.)

— Hát gratulálok én is magának, kedves vezérem, elvégre ha ez maguknak „győzelmes előretörés”, ám legyen. *Ilyen* győzelmet és *ilyen* előretörést sohasem is fogok maguktól irigyelni. Mindig is segítse magukat *ilyen* diadalhoz az Úristen!

— No, nem mondom, még nem vagyunk többség...

— Igazán? Pedig *ráfogni* ezt is lehet.

— Ráfogni, ráfogni, hát az csak nem ráfogni, hogy 150 mandátumból hatvanat megszereztünk, egy csapásra! A lapok is konstatálják.

— Hát bizony a választáson nem szereztek hatvan mandátumot és ha az Önök kommunikéi meg is irták ezt, a valótlan-ságból akkor sem lesz valóság. Elvégre a sajtó nem tehet arról, ha félrevezetik és hamisan informálják.

— Félrevezetik?... Hamisan informálják?... De kedves tanár úr, hogy mondhat ilyet? Itt nem lehet félrevezetni, itt maguk a tények beszélnek!

— Direktör uram, vezérem, hát magukat az meglepi, hogy a maguk sajtóirodája jobban retusál, mint akár Angelo mester. Hát vegye tudomásul, hogy abból, amit előbb mondott a „*ráfogás*” igaz, a „*hatvan mandátum*” nem igaz és az „egy csapásra” szintén nem igaz.

— Hogy-hogy?

— Hát úgy, hogy 4343 érvényes szavazatból maguk, HEP-ék, kaptak 1591-et. Ez még Síp-utcai logarítással számítva sem több, mint 36,3 százalék. Százötvennek 36,3 százaléka pedig pontosan 55 mandátum. Ezzel szemben az autonómistáknak jut ilyen módon 95 mandátum. Az örökös képviselő-testületi tagságokról nem is beszélünk. Hol van itt hát a nagy diadalmas, győzelmes előretörés? Itt csak egy előretörés van: a *valótlan-ságok, a ferdtételek előretörése*. Ez ugyan már rendszernek látszik a HEP-politikában, mégis megkérdem tisztelettel: ha Szántó Jenő, Alapi Béla és a többi HEP-alvezer így számítana százalékat a maga bankjában, mint ahogy a választási eredményeket az ő embereik az ő nevükben szándékosan publikálták, akkor mit szólnának ehhez üzletfeleik? Bizonyára tűnődve esóválnak fejüket. Jellemző tünet azonban, hogy HEP-éknek már ilyen pi-

curka kis nagyítás is (55 helyett 60) fontos! Persze, 60 mandátum mégsem olyan csúfos vereség, mint 55! De mondja kérem, kedves direktör úr, mi a célja ezeknek a ferdtételeknek, mit akarnak velük? Ezek már úgysem korrigálják a szerencsét, sem a balszerencsét. Avagy arra számítanak, hogy az emberek felejtjenek, vagy ha nem is felejtjenek, engedik magukat félrevezetni? Azt hiszik, már senki sem emlékszik arra, hogy három év óta egyebet sem szavaltak, mint azt, hogy Buda többsége a maguké, engedjék csak az urnákhoz a szavazókat? Azt hiszik, senki sem emlékszik már arra, hogy 4500 meg 5000 aláírást emlegettek, olyan aláírást, amely állítólag egészen biztos esatlakozást jelentett a HEP-programhoz? Hát hol vannak ezek? Hová lettek? Direktör uram, én csak egy egyszerű fakóképű állástalan tanár vagyok, de a föld alá süllyednék szégyenletemben, ha ilyen piramidális valótlan-ságon kapnának rajta a nagy nyilvánosság előtt! Mert kétségtelen, hogy sem az ötezer, sem a négyezeröttszáz nem volt igaz, hanem most az 1591 igaz. Már pedig ez igaz. Hisz ugye — hála Istennek — nem pusztított Budán semmi-

féle epidémia, tehát nem olvadhatott le a HEP-isták száma a harmadára, hanem az az igazság, hogy sohasem voltak eggyel sem többen. Hát mit akarnak akkor? Ha van magukban egy szemernyi parlamentáris érzék, akkor szépen leteszik a fegyvert és félreállanak.

— Hogyisne? Ellenkezőleg! Ma még csak *hatvanan* vagyunk, — jól van no, nem hatvanan, *ötven-ötven* — de majd leszünk még többen is. Most már *benn* vagyunk, most már beszélhetünk *odabenn* is.

— Hát hiszen eddig is beszélhettek! Künn is, benn is! Mégis mindig kisebbségben maradtak! Avagy talán a meggyőződés egészen különleges módszereire, eszközeire és lehetőségeire gondol? Olyanokra, aminőkről a választásokkal kapcsolatban most sok szó esik az egyik körzetben a szavazatok arányszámának állítólag meglepetésszerű eltolódása következtében?! Erre csak azt mondom: direktör úr, mindig kettőn áll a vásár. Lehetnek kísértők és lehetnek megkísértettek, de ha akad is egy-két olyan a sok ezer között — különben is csak maguk állítják, hogy akadt — akinek szemében: a logikai és a morális árveknél súlyosabban esnek latba más-nemű argumentumok, mi akkor is bízunk a budai zsidóság becsületességében, elvhűségében és tiszta zsidó mentalitásában; hisszük és valljuk, hogy az ő megítélésükben az argumentumok súlyát nem lehet argumentummal felmérni. Bár sajnálatosnak, de jellemzőnek találjuk, hogy állítólag a maguk „diadalt” ülő (— mióta hívják a „*süvét*” diadalnak?! —) táborából hangzott el a jövőbeli taktikának illetően megjelölése: „Most következik a belülről való rothasztás!” Hát csak kísérlel meg. Olyan vihart még nem látok, mint aminő magukat fogja elsodorni az erkölcsi megsemmisülés örvényébe.

— Tessék.

— Mit jelent a maguk *Legyenének* ez a titokzatos két mondat „A budai választás”-ról szóló tudósításában? „Valószínű, hogy *amíg a budai hílközségben a belső erőviszonyok véglegesen nem tisztázódnak* (— ez talán célzás bizonyos korrumpáló tendenciákra?) a hitközség ki fog kapcsolódni, mint aktív tényező a zsidóság országos egyházpolitikájából és így ezen a fronton nyugalmi helyzet fog előállni. Ezáltal az új zsidó egyházi alkotmány folyamatban levő felépítése immár zavartalanul mehet tovább”. Óh, milyen naiv Wunschtraum! Hát értsek

SEL PESZACH CUKOR

az orthodox hechsere reflektáló hithű hazai zsidóság részére **EZ ÉVBEN IS**

Központi Irodánk irányítása mellett készült. Ezt a felragasztást

1937. évi dátummal

jelzett vignezták tanusítják.

A cukor gyártása ez évben is

Selypi Cukorgyár R.-t.-nál

(Budapest, V., Zrinyi-utca 14) történt. Silberstein Dávid váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk Rabbicollégiámának vallási döntése szerint: az orthodox hívők csak olyan kereskedőnél szerezhetik be SEL PESZACH CUKOR szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcsérelésből vagy összekeverésből vallási tilalom-szegések keletkezhesenek.

Budapest, 1937. évi február havában.

A magyarországi autonóm orthodox izr. hítfelügyelet

KÖZPONTI IRODÁJA

(Budapest, VI., Eötvös-utca 19.)

már meg! Miért állna félre az eddigi autonómista vezetőség, amikor a képviselőtestületben kétharmad többsége lesz! Miért ne ostromolná tovább is a statutu-mokat, amikor eddigi harcát a többség igazolta? Ellenkezőleg! Most már még csak alkudozásokba sem bocsátkozhatnak. Hiszen a vá-

lasztás eredménye most már a kormányhatalom előtt is világossá tette, hogy a budai zsidóság túlnyomó többsége nem kíván a Síp-uteai uralom alá kerülni. A *Leggyezőbből* vett citátum tehát legfeljebb gyöngéd önesiklandozásnak számíthat.

SPECTATOR

A Budai Chevra Kadisa közgyűlése

Ebben az évben befejeződik a chevra szanálása

„Testvéremmé fogadlak...!” mondják annak a hívőnek, akít a Chevra tagjává avatnak. Valóban, a Chevra a zsidóknak nagy testvérsége és hogy ez a testvéri érzés mennyire élő valóság, azt mindig megérzi az ember, valahányszor jelen lehet a budai chevra közgyűlésein, melyek nyugodt, harmónikus hangulata, még a felmerülő vitás kérdések tárgyalásánál is megnyilvánuló megértés, az egymás felfogása iránt jólesően üt el a felekezeti élet más terein urrá lett egyenletlenségen. Így volt ez a multban és így volt ismét a Chevra csütörtökön, február 18-án lezajlott évi rendes közgyűlésén.

Bíró Géza elnök nyitotta meg a közgyűlést. Beszédében örömmel állapította meg, hogy a Chevra helyzete az 1936. év folyamán ismét javult. Az adósságok jelentékeny mértékben csökkentek, úgy, hogy most már csak oly tartozások állanak fenn, melyek törlesztése nem okoz gondot a vezetőségnek. Ebben nagy érdeme van a képviselőtestületnek, mely megértő magatartásával támogatta a vezetőséget munkájában, de jelentékeny része van a budai hitközségnek is, melynek előljárósága a legmesszebbmenő módon állott rendelkezésére a Chevrának. Ezt azért kell most különös nyomatékkal kiemelni, mert a hitközség jelenlegi előljáróságának mandátuma lejárt és így távoznia fog helyéről. Azt, hogy teljes mértékben visszatér-e, a jövő dönti el. Így ez az utolsó alkalom, amikor meg lehet köszönni a támogatást, melyben évek során át a Chevrát részesítette, úgy erkölcs, mint anyagi téren. Ezt az anyagi támogatást a Chevra most már csak csökkentett mértékben fogja igénybevenni. Indítványozza, hogy a hitközség lelépő elnökségének és előljáróságának a közgyűlés szavazzon jegyzőkönyvi köszönetet.

Miután a közgyűlés az indítványt egyhangú lelkesedéssel magáévá tette, az elnök számadatokkal ismertette az adósságok örvendetes csökkentését, majd annak a reményének adott kifeje-

zést, hogy ebben az évben a szanálás végleges befejezést nyer és a jövő évet már nem kell majd szanálási évnak tekinteni.

Bíró Géza nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéde után Deutsch Simon titkár titkári jelentése következett. A stílusos egyszerűséggel megfogalmazott, könnyen áttekinthető jelentés mindekelőtt elpárentáta a Chevra halottait, majd beszámolt az elmúlt esztendő munkájáról. Megtudtuk, többek között a jelentésből, hogy a farkasréti temetőben 47, a külső-bécsi utiban 98 temetés volt az elmúlt évben, ezek között 43 ingyenes. 11,763 pengőt költött a Chevra a szegények támogatására. Szombaton és ünnepnapokon a Zugligeti Gyógyintézetben rendszeres istentiszteletet tartottak, a channukát úgy a kórház, mint az üdülő megünnepelte. A titkári hivatal 781 ügydarabot dolgozott fel az év folyamán. Amint a zárszámadásból is kiténik, a legszigorubb takarékoság volt a vezérelv minden téren. Végül felkérte a felmentvény megadását. A titkári jelentést a közgyűlés Löwy József felszólása után egyhangúlag tudomásul vette.

Herzl Béla intézményügyi előljáró számolt be ezután a kórház és az üdülő működéséről. A fizető betegek száma a kórházban egyre emelkedik, amiben nagy érdeme van a kiváló főorvosi karának. Ez tette lehetővé, hogy a kórház most már deficitmentesen működik. Mielleg szavakkal emlékezett meg az orvosi és tisztviselői kar, valamint a személyzet munkásságáról. A zugligeti üdülő szobái is foglaltak voltak az év túlnyomó részében, de remélhető, hogy ebben az évben már állandóan foglaltak lesznek. Így kilátás van arra, hogy mindkét intézmény a saját erejéből, a

központ igénybevétele nélkül fogja fenntartani magát.

Az intézményi előljáró jelentését a közgyűlés tudomásul vette, majd a számvizsgáló bizottság jelentése alapján a vezetőségnek a felmentvényt egyhangúlag megadta.

A zárszámadás kapcsán Makrai Teofil pénzügyi előljáró szögezte le a Chevra anyagi helyzetének javulását. A jelenlegi előljáróság igen súlyos viszonyok között vette át a Chevra vezetését. Mégis ma annak ellenére, hogy értékesökkenésekre 200.000 pengőt írtak le, 354.476 pengő a Chevra vagyona.

A zárszámadást hozzászólás nélkül fogadta el a közgyűlés, majd megválasztotta a számvizsgáló és fegyelmi bizottság tagjait.

Dr. Kriszthaber Adolf, a hitközség elnöke emelkedett azután szólásra. Mély meghatottsággal köszönni meg a hitközség előljárósága nevében az elnök jóléte szavaát, de hálára a hitközség előljárósága nem tarthat igényt, mert amit tett, az természetes volt. A hitközségnek és a Chevrának nem lehetnek, csak egyező érdekei, azonos céljai. Hiszen a Chevra a legeredményesebb segítőtársa a hitközségnek feladatai elvégzésében. A munka nagy részét veszi le a válláról, mely munkát, ha nem létezne, neki kellene elvégezni. Nagyon meg van elégedve a Chevra minden gesztiójával, mert azokban mindig buzgalmat, jóakaratot, testvéri szeretet és zsidó szívet lát.

Bíró Géza elnök köszönte meg a Chevra előljárósága nevében a hitközségi elnök meleg elismerést kifejező szavaát. Ezután Katona Gyula igazgató, hitközségi előljáró köszönte meg a közgyűlés nevében a kórház főorvosi, orvosi és tisztviselői karának lelkes munkásságát, majd Bíró Géza elnök zárószavaival ért véget a közgyűlés, melynek befejezése után hosszasan és lelkesen ünnepelt a közgyűlés közönsége a Chevra és a hitközség elnökét.

A közgyűlést ünnepi istentisztelet előzte meg, melyen Dr. Kiss Arnold vezető-főrabbi méltatta lelkes szavakkal a Chevra érdemeit. Meghatott szavakkal emlékezett meg az év halottairól, különösen dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi főrabbiról, akinek lángoló magyarsága nem szavakkal nyilvánult meg, hanem egy élet martírumban.

NEUWIRTH TESTVÉREK

órás és ékszerészek

Budapest, VI., Király-u 28. Tel.: 1-201-46.

Briliáns, arany és ezüst beváltás.

Saját műhely. Szombat és ünnepnap zárva.

Briliáns ékszerek,
ezüst dísz tárgyak,
gyertyatartók, me-
nóraklész tórafelsze-
relések nagy választékban

ZSIDÓ VILÁGKRÓNIKA

A palesztinai vizsgálóbizottság

munkája most már Londonban folytatódik. Az újabb kihallgatások során megjelent a bizottság előtt Wedgwood ezredes is, aki az alsóházban állandóan éles kritikában részesítette a palesztinai adminisztráció magatartását és aki kihallgatása során leszögezte, hogy az események őt igazolták. Az angol hatóságok és a lakosság között semmiféle érintkezés nincs, az angol hivatalnok-családok a maguk külön, elszigetelt társadalmi életüket élik, különösen a zsidóktól különítik el magukat, így joggal hangzik el sok esetben az antiszemizmus vádjá. Vallomása végén Wedgwood felolvasta Lady Reading levelét, melyben azzal vádolja többek között a kormányt, hogy megakadályozta a rendőrséget oly intézkedések fogantatásában, melyek egymagukban elegendők lettek volna a zavargások kezdetén a nyugalom helyreállítására.

Ugy zsidó, mint arab

oldalról erős propaganda kíséri a bizottság munkáját. Londonban tartózkodik Mosche Shertock, a Jewish Agency politikai osztályának vezetője, rajta kívül odaérkezett az iroda elnöke, dr. Weizmann és a végrehajtó bizottság több tagja is. Ott-tartózkodásuk esetleg összefügg azzal a hírrrel, mely szerint a Jewish Agency a bevándorlási igazolvány félévi kontingensét ezuttal nem áprilisban, hanem csak júniusban fogja megkapni. Arab oldalon a mufti lapjai viszont azt a hírt terjesztik, hogy a bizottság jelentésében azt a propozíciót fogja tenni, hogy Palesztinát osszák két

részre, az arab részhez csatolják Transzjordániát és helyezték Abdullah emir uralma alá, míg a zsidó rész zsidó kormányt kapjon. A mufti egyébként néhány arab előkelőség kíséretében Mekkába utazott, ahol a különböző mohamedán országokból odaérkező zarándokokat akarja az arab propaganda szolgálatába állítani. A mufti állítólag Arabiában és Indiában is nagymértű angol és zsidóellenes propagandát készít elő.

A terrorcselekmények

Palesztinában még korántsem értek véget. A Bolania-ültetvény öreit arab terroristák támadták meg, egyiküket súlyosan megsebesítették. Egy felfegyverzett arab banda támadást kísérelt meg Rachama kvuza ellen. Megtámadták a fegyveres arabok a Gheifziba-telepítvényt is. Egy másik banda dr. Levitis nevű telepítvényes két fia ellen kísérelt meg támadást, akik közül az idősebbik súlyosan megsebesült. Nizáretben több lövést adtak le Farady államtisztviselő háza ellen. Az autók ellen intézett fegyveres támadások ismét napirenden vannak.

A lengyel parlament

ülésén, a budget tárgyalása során Rubinstein rabbi, képviselő felpanaszolta, hogy a zsidó lakosság igényeinek kielégítésére semmit sem tesznek. 750 zsidó kölcsönpénztár, mely 120.000 zsidó családról gondoskodik, összesen félmillió zlotyot egy család számára. A keletgaliciai organizáció országos nagygyűlésén szóba került a zsidó képviselők mandátumukról való lemondásának eshetősége is.

KÉRDÉS-FELELELET

Látogatás

a budai hitközség választási elnökénél

A budai zsidóság önyvédelmi harcáról és átütő győzelméről írott tudósításunk nem volna tökéletes, ha meg nem emlékeznénk a választási bizottság elnökéről, dr. Berényi Sándor budai ügyvédre, akit közéleti szereplésében puritán jó magyar zsidónak ismerünk. s aki a pártok küzdelmeiről annyi szép cikket írt lapunkba — többször nevének aláírása nélkül is — egy percig sem tántorodva el az igazságtól.

Fölkerestük dr. Berényi elnök urat budai lakásán és megkértük, mondjon el egy és más érdekesebb választás lefolyásáról.

— Nem mondhatok egyebet, mint amit az újságokból úgyszólván tudnak. Én még elnök vagyok az alakuló közgyűlésig, nem is illenék tehát véleményt mondanom, legfeljebb azt, hogy az ellenzék bizalmi férfiai is méltányolták pártatlan eljárásomat és a szavazás folyamán semmi lényeges zavaró incidens föl nem merült. A választás első napja nagyon súlyos volt a választók szokatlan torlódása miatt, viszont a második napot a reggel 8-tól éjfél utánig egyhuzamban való munka tette fázasztóvá, főként pedig a skrutinium

SZENTFÖLDI TÁRSASUTAZÁS

a „GERUSALEMME” hajóval
Triestből ápr. 13-tól máj. 4-ig

dr. Patai József vezetésével
tíznapos palesztinai tértózkodással, kirándulási lehetőséggel
Egyiptomba Rituális ellátás!
Kizárólag tengerrenéző ablak!
RENDEKIVÜL MÉRSEKELT
RÉSZVÉTELI DIJAK.

Felvilágosítás és prospektus kapható:

Adriatika Tengerhajózási Rt.
Budapest, VII., Thököly-út 2. IV., Váci-u. 4. és a
„Mult és jövő” szerkesztőségében
V., Vadász-utca 11 szám.
Magyar Nemzeti Bank eng. 575.

izgalma, ami közel négy óra hosszúságú tartott.

Megkértük dr. Berényi Sándort, mondja el nekünk élete érdekesebb mozzanatait és főként a zsidó sajtóban kifejtett tevékenységének jelentősebb állomásait.

— Felekezeti ügyekkel már mint 8-ik osztályú gimnázista kezdtem foglalkozni. Ekkor, 1884 január havában írtam első cikkemet a Bogdányi Mór által alapított Egyenlőségbe. Elpanaszoltam benne egyik tanárunknak, osztályfőnökömnek a zsidó diákokkal szemben tanúsított igazságtalanságait. Bár sem alá nem írtam, sem a tanár nevét meg nem neveztem, ez a cikk majdnem bajt okozott közvetlenül az érettségi előtt, mert egy osztálytársam — volt hitsorosom, — az egyetlen, aki bukásra állott, denunciált. Nagyon tévedett, mert a derék piaristák nem jutalmazták meg csúnya cselekedetért, nekem a hajam szála sem görbült meg. Ezután sűrűn írtam a lapba, később vagy két évig pedig rendes belső munkatársa voltam boldogult Szabolcsi Miksa idejében.

— A zsidó egyetemi ifjúság az 1886. és 1887. években mozgalmat indított Magyar Zsidó Közművelődési Egyesület alapításáért. Természetesen élénk részt vettem a mozgalomban és éppen most 50 éve, hogy egyik gyűlésén elnököltem. Tisztújítás volt. Talán nem lesz érdekeltlen, ha elmondom az eredményt. Elnök lett Vajda Emil joghallgató (egy korán elhunyt, igen tehetséges ifjú), alelnökök Berényi Sándor joghallgató és Feleki Sándor orvosnövendék, titkár Kármán Zoltán (szellemes, jó tollú jogász, rég elhunyt), pénztáros Mezei Pál, I. jegyző Révész Dezső joghallgató, II. jegyző Káhan Lajos joghallgató, ellenőr Wirtschaiter (később Vermes) Mór orvostanhallgató, ki már évek előtt elhunyt.

— Mint másodéves joghallgató,

1885 vége felé ismerkedtem meg boldogult Bánóczy Józseffel. Egy cikket küldtem be hozzá, mint a „Magyar Zsidó Szemle” szerkesztőjéhez. Címe: Magyarország felekezetei az 1883-ik év népmozgalmában. Megjelent a Szemle 1886. évfolyamában. Talán ez volt az első újságicánk, mely zsidó szempontból foglalkozott a hivatalos statisztika adataival, melyek az Országos Statisztikai Hivatal Évkönyvében napvilágot láttak.

— Ez a cikk alapította meg számomra örökké kedves kapcsolatokat Bánóczy Józseffel. Büszkén özömm az ő bizonyítványát, melyet számomra 1887-ben, pontosan január 19-én állított ki, hogy annak segítségével mint akkor harmadéves joghallgató, a zsidó ösztöndíjak egyikére pályázzam.

Kérésünkre megmutatta dr. Berényi a nagy Bánóczyinak 50 év előtt írt ajánló levelét. Látszik a szövegben, hogy Bánóczy József igaz szívvel adta. Az elnök úr megengedte, hogy lemásoljuk. Ime, a teljes szöveg:

„Berényi Sándor joghallgató úr több ízben írt névvel és név nélkül a Magyar Zsidó Szemle számára társadalmi és egyéb cikkeket, melyek úgy formájuknál, mint tartalmuknál fogva — bizvást hiszem — minden olvasónak kinyerték tetszését. Kötelességemnek tartom, hogy az e cikkben nyilvánuló komoly elmélkedésen és alaposabb tanultságon kívül kiemeljem azon belső és erős faji- és felekezeti érzést, mely Berényi úr minden ily irányú dolgozatát kitünteti. Berényi úr e soraimat az én ösztöndíj-egyletbe beadandó kérvényéhez akarja mellékelni azon reményben, hogy azok hasznára lehetnek. Öszinte szívvel kívánok folyamodásának teljes sikert. Azt hiszem, hogy a Tekintetes Egylet, midőn Berényi urat ösztöndíjban részesítené, igaz tehetséggel párosuló komoly törekvést mozdítana elő. Budapest, 1887. január 19. Dr. Bánóczy József s. k. a Magyar Zsidó Szemle szerkesztője.”

— Persze — folytatta Berényi dr. emlékezeit — elnyertem a száz forintos ösztöndíjat, melynek segítségével azután Párisba utaztam, ott egy rövid szemesztert töltöttem az egyetem jogi fakultásán, közben bekkantva a Sorbonne előadásaira is, különösen, ha Renan-t hallgathattam.

— És az egyetem elvégzése után hogyan alakultak ügyvéd úr dolgai? — kérdeztük tovább.

— Befejezve jogi tanulmányaimat 1888-ban megdicsőült első mesteremnél, Pollák Illésnél kezdtem meg az ügyvédi joggyakorlatot: 1889-ben szereztem meg a jogi doktori oklevelet, majd 1891-ben az ügyvédi diplomát. Ettől fogva is foglalkoztam a zsidó felekezeti élet ügyeivel és sűrűn írtam alkalmi cikkeket, de főként a jogi irodalom és az ügyvédi gyakorlat kötötte le minden időmet. Eelő dolgozatomat a Jogtudományi Közönyben Fayer László, a nagy büntetőjogász közölte 1890-ben. Első jogi könyvem 1896 elején jelent meg s azt egész sor követte, tulnyomóan a lakásbérleti jog köréből, de én ír-

tam a magyar állampolgárság első monografiáját is, mely azután Lipcseben német nyelven is megjelent. Utolsó, legutolsó munkám néhány hónap előtt látta az Athenaeum nyomdafestékét.

— A 100 forintos ösztöndíjat régebb visszafizettem az Ösztöndíjegyletnek és a kamatok fejében két alapítványt is tettem öt-öt ezer korona összegben. Boldogult Bánóczyinak is visszafizettem a föle kapott írói honoráriumokat, mert oldalán álltam 1894-ben, az Imit megalapításánál, melynek később ugyancsak két, egyenként 5000 koronás alapítványt járultam vagyonához. Hangsúlyoznom kell, hogy korántsem voltam olyan nagy vagyonú ember, legfeljebb jómódú és könnyelmű, amiben áldott lelkű feleségem nem nagyon korlátozott.

Most budai hitéleti szerepéről érdeklődünk.

— Egész ifjúságomat Pester élttem le 46 éves koromig. Mikor 1911-ben Budára költöztem, azt hittem, hogy nyugodt és boldog élet vár rám. De csakhamar írt volt a világháború minden csapásával. Egyik öcsém a háború legelején hősi halált halt, a másik messze idegen földön tért örök nyugalomra, aztán jött a legnagyobb, ami embert érhet: egyetlen, nagytehetségű fiam elvesz-

tése. Igazán csoda, hogy túléltek és még a közügyekkel is tudok foglalkozni. Pedig ez nem mindenki számára hálás dolog.

Rezigálnál elhallgat Berényi dr., akiről körülbelül két év előtt írt a Zsidó Élet, mint „egy 70 éves fiatal emberről”, majd így folytatja:

— A szereplést sohasem kerestem. Budán 25 év óta vagyok a budai hitközség képviselőtestületének tagja és egy cikluson át jogügyi előjárója is voltam. Akaratom ellenére lettem most újból a választási bizottság elnöke. Először akkor voltam, amikor a boldog emlékü, felehetetlen Baracs Károlyt választottuk meg elnöké. Az ő szellemében igyekeztem 72 évvel vállaimon a mostani választást vezetni. Egyetlen egy szavazatot körül volt csak differenciám az egyik párt bizalmijával, de a lelkiismeretem nyugodt. Ezt az egy szavazatot nem azért nyilvánítottam érvénytelennek, hogy az „együtműködési pártnak” ártsak, hanem mert ez volt a meggyőződésem, melytől magamat el-tántoritani nem hagyhatom. Most csak az volna a kívánságom, hogy a lelkek megbékéljenek és a jelenlegi szomorú viszonyok között a pártok együtt működjenek a budai hitközség üdvére és fölvirágoztatására...

A Purim legendái

Iria: Dr. Silberfeld Jakab békéscsabai főrabbi

Ha a Purimnak mostani megünneplési formáit nézzük, mindjárt előtérbe nyomul a régi megfigyelés: „Egész évben részeg, csak Purimkor józan.” Ez különösen a „Mislóach Mónausz” és a „Mattónausz löevjaunim” elmaradására vonatkozik. Ugyanis ezer érvet tudnak felhozni arra, hogy ne adjanak, mert az már „idejét múlta.” Holott az az igazi öröm, mely keres okot és alkalmat rá, hogy adhasson. Én is örülök az alkalmam és lehetőségnek, hogy most írhatok a Purim legendáiról és összefoglalhatom őket.

Mindenekelőtt az Eszter megillája mindjárt azzal kezdődik, hogy egy rendkívül nagy, egy gigantikus lakomát rendeznek az egész népnek. Erre nézve tudni vélik, hogy az eset Artaxerxes királynak, a görögök elleni balul kiüthő háborúja után történt, hogy a nép háborgását — ami ilyenkor, egy vesztett háború után szokott jelentkezni — lecsillapítsák, rendezik ezt az óriási lakomát. Majd később az összes Hámánok receptje szerint a zsidók elleni megsemmisítési rendeletben és vagyonuk elrablásában vélte felfedezni Hámán a levezető bünbakrendszerét.

Keresi, hogy melyik hónap volna a legalkalmasabb a zsidók kiirtására. Hámán megörült, mert a sors Adár-ra esett és azt hitte, hogy ez ominózus napja a zsidóknak, mert ekkor halt meg Móse Rabbénu. De ő nem tudta, hogy nemcsak meghalt Adar 7-én, hanem akkor született is. Akik még Agádát keresnek az Agádában, úgy magyarázzák ezt, hogy Mózes amidőn meghalt, tulajdonképpen

ujjászületett, mert örökké fog élni.

Hogy a zsidók is megjelennek Ahászérus lakomáján, ezt rossznéven veszi Mordechaj is. Hámán is. A dubnói Magid szerint ez hasonló ahhoz, amikor egy férfinak meghalt a felesége, ő újra nősült és egyetlen kisfia mostohaanyát kapott. A gyerek veszedelmes betegségre esett és amidőn már lábadozott, az orvos eltiltotta a nehezebb ételektől, de a gyerek beosont a spájzba és ott bekebelezte a kővér falatokat. Az apja is megbüntette, a gonosz mostoha is. Az apja szeretetből, mert féltette a betegségtől, a mostoha azonban irigyelte föle a finom nehéz ételeket. Így Mordechaj és Hámán is. Az előbbi félti a zsidókat, ha tiltott ételeket esznek, az Isten büntetésétől, Hámán ellenben az irigység ejti hatalmába.

Nagyon szép a Mordechaj álma. Amikor már el van határozva a zsidóság szomorú sorsa, akkor Mordechaj egy nagyon mélyértelmű álmot lát. Ezt a Jalkut Siméoni nyomán jegyzem fel. „Látta álmában, hogy nagy földrengés és remegés van a földön, rémület hangja és remegés, balsors összes lakóin. Két sárkány rohan egymásnak háborúskodva. Az egész föld megriad hangjuktól, köztük egy kis nép. Az összes népek feltámadnak e kis nép ellen, hogy emléktét is kiirtsák a földről. És ime aznap sötétség és borulat száll az egész világra és nagy szorongás fogja el a kis népet, amely Istenhez kiáltott. A sárkányok heves kegyetlenséggel küzdenek egymással. Látta Mordechaj,

hogy egy forrás megy keresztül a két sárkány között és elválasztván őket egymástól, megszűnik a harc köztük. És a forrás nagyobbodik és áradó patakka lesz, a mely tengerhez hasonlóan az egész földet elárasztja. Erre kisüt a nap az egész világ fölött, a kis nép magasra emelkedik és igazság, hűség létesül az egész világon." Ez az álom, melyet magyarázni sem kell. Boldogult dr. Edelstein Bertalan z. c. l. munkájában, az Eszter-midrásokban, a Midras Megillath Eszther nyomán egy más variáns alakjában adja elő ezt az álmot. Csak egy sárkányról van benne szó. Ez a népek közül a levegőbe emelkedik, óriási nagyra nő és az egyedülálló nép (Izrael) ellen készül, de óriási forgószél támad és darabokra tépi a sárkányt. A kis nép felett pedig ismét fény dereng. Ebből csak az látszik, hogy a szerenesétlenneknek az álom országába kell menekülniök a jelen borzalmai elől. Amidőn Mordechaj találkozik Hámánnal és éppen akkor három iskolásgyerek jön az iskolából, így szólott hozzájuk Mordechaj: „Mondjátok meg nekem a Pószuk-tokat.” (Pószuk, bibliai vers, vagy ama misztikus bibliai mondat, melynek első és utolsó betűje egy-egy héber névnek első és utolsó betűje, melyet a halottól kérdeznek bebecsátatása előtt a túlvilágon. — Lásd: Kiss József: *egy szó miatt*. Itt valószínűleg azt érti alatta, aít a gyermekben az iskolai tanulmányokból megmaradt, amit aznap tanult.) Az egyik így szólott: „Ne félj a hirtelen rettegéstől és a gonoszok zajongásától, ha jön.” A második mondta: „Tanácskozatok csak és meg fog hiúsulni, szóljatok bármit és nem fog megvalósulni, mert velünk van az Isten.” A harmadik: „Az öreg-ség én ugyanaz vagyok, a vénség-ig én hordozok, én cselekedtem, én viszek, én hordozok és megmentek.” Erre Mordechaj nevetett. Hámán kérde: „Mit mondtak a gyerekek, amire neveltél?” Mordechaj válaszolta: „Jó híreket közöltek velem.” Itt Mordechaj természetesen első-sorban jó hírek alatt az elmondottak tartalmát értette. De úgy is lehet a dolog felfogni, hogy már az a tény, hogy a fiúk bibliai tanulnak és azt tudják is, már ez is a jövő-dőnek, a zsidóság fennmaradásának biztos záloga. Hámán a Midras szerint meg is haragudott és üldözte a zsidó gyerekeket.

Említsük meg még, hogy az egész történet az egyik elmélet szerint (Graetz)-legenda, mely a Makka-beusok idejéből való és teljesen kigondolt. Mintegy vizasztaló olvas-mányul készült oly időben, amidőn a teljesen elesüggött nép elé kellett egy hasonló eseményt állítani, amelyből kimenekültek, így hát most sincs ok a kétségbeesésre. Minden jelenség azonban arra vall, hogy az esemény valóban megtörtént és nem legenda.

Jellemző és már a halácha körébe vág, amit mindenki próbál magyarázni: Kötelek az ember Purimkor annyira lerészegedni, hogy ne tudjon különbséget tenni Orur Hó-mon és Bóruh Mordechaj között.

Küldjön rokonainak, ismerőseinek

FILLÉRES

ajándék csomagot.

- I.
1/2	kg.	Kis virstli
1/2	"	Debreceni
1/2	"	Sólethus
1/2	"	Kolbász
1/2	"	Szafaládé
1/2	"	Győri virli
1/4	"	Zöldborsó konzerv

P. 8-50

- II.
1	kg.	Debreceni
1	"	Kis virsli
1/2	"	Kolbász
1/2	"	Szafaládé
1/2	"	Sólethus
1/2	"	Cserkész kolbász
1/4	"	Zöldborsó konzerv

P. 11-70

III.

Filléres huskonzerv

csomag

2	dbz	1/2	kg-os	Sólet m. szeggyel
2	"	1/2	"	Marhagulyás
1	"	1/2	"	Töltött paprika
1	"	1/2	"	Lecsó kolbásszal
1	"	1/4	"	Zöldborsó

P. 7-40

A Husarak emelkedése ellenére áraink változatlanok

Összes küldeményeink portómentesen francó értendék. — Megrendelés-nél kérjük az összeállítás számának feltüntetését.

SKREK

LIPÓT R. T.

Orth. כשר szalámi,
kolbászaru és
huskonzervgyár

Budapest, VII., Dob-u. 27.

Mindenki arra lyukad ki, hogy a vallási magasrendűségnek annyira fenséges ormaira kell emelkednünk, hogy megfelelkezzünk arról, hogy ellenségeinket gyűlöljük. Ez a leg-szebb purimi komoly exegezis...

HIREK

ONAPTÁRO

1937. febr. 25. csütörtök — Ádár 14 (Purim). — febr. 26. péntek — Ádár 15 (Susan Purim, szombat bejöv.: 5.25). — febr. 27. szombat — Ádár 16 (hetizsakasz: Ki sziszó, haftóra: Vájhi jómim rabbin, Kir. I. k. 18 f 1—39, szombat kimen.: 6.10) — febr. 28. vasárnap — Ádár 17. — márc. 1. hétfő — Ádár 18, márc. 2. kedd — Ádár 19. — márc. 3. szerda — Ádár 20. — márc. 4. csütörtök — Ádár 21. — márc. 5. péntek — Ádár 22 (szombat bejöv.: 5.35). — márc. 6. szombat — Ádár 23 (hetizsakasz: Vajákhél — Pöküde, haf-tóra: Dövár Ádosem ben ódom, Ezek, 36 f. 16—36, Szabbos poro, ujholdhirdetés, szom-bat, kimen.: 6.20). — márc. 7. vasárnap — Ádár 24. — márc. 8. hétfő — Ádár 25. — márc. 9. kedd — Ádár 26. — márc. 10. szerda — Ádár 27. — márc. 11. csütörtök — Ádár 28 (jom kippur koton), márc. 12. péntek — Ádár 29 (erev ros-chodes, szom-bat bejöv.: 5.45)

— **Sabbos poro.** Március 6-án (Ádár 23) vajákhél-pöküde szombatia (porosath háchódes). Niszán újholdjának kihirdetése. A közelgő peszách ünnepre való tekintettel e napon a hetizsakasz fel-vasása után, a második Tórából mártír-nak M. II. 12, 1--20 olvassuk, melyben a: egyiptomi kivonulásról van szó. A fejezet kezdőszavaitól nyerte e szom-bat énevezését Március 11-én (Ádár 28) jom kippur koton.

— **A budai hitközség alakuló köz-gyűlése.** A budai izr. hitközség új képviselőtestülete márc. 1-én, hétfőn este fél 7 óraker tartja a hitközség Zsigmond-utca 49. sz. a. székházának dísztermé-ben alakuló és tisztújító közgyűlését dr. Berényi Sándor választási elnök elnök-lésével.

— **A lágymányosi körzet közgyűlése.** A budai izr. hitközség kelenföld-lágymányosi templomkörzetének választmányja febr. 28-án, vasárnap déli 12 óraker tartja az új lágymányosi templomban tisztújító közgyűlését.

— **Húsvéti Manna-cikóriát ajánljuk a lúthú háziasszonyok figyelmébe!**

— **Kaszab Aladár emléke.** Kaszab Aladár, a felejthetetlen érdemű nagy emberbarát halálóási évfordulóján, febr. 13-án este gyászistentisztelet volt a Hősök Emléktemplomban, emlékért dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi idézte fel megható beszédben.

— **Dr. Ehrnthal Aladár előadása.** A Zsidó Szabadegyetem előadásorozatában febr. 11-én és 18-án dr. Ehrnthal Aladár, a kiváló jogász tartott előadást a zsidó jogszolgáltatás történetéről előkelő és nagyszámú közönség jelenlétében, melynek soraiban ott láttuk a könyviai hitközség vezetőségén kívül a főváros bírói és ügyvédi karának sok kiválóságát. Az előadás során főleg a talmud jogrendszerét ismertette és hasonlította össze az illusztris előadó a római jogrendszerrel. Kiemelte a talmud jogrendszerének erkölcsi és szociális telítettségét. Felolvasta a talmud egyes részleteit és összehasonlította azokat a római jog megfelelő részeivel, különösen a munkajog néhány kiemelkedő rendelkezésével. Ismertette Maimonidesz idevonatkozó megállapításait, majd a kodifikátorokról, a Sale- és Suvó-irodalom adta meg az alapját és a tradicionális irodalommal foglalkozni kell, mert ebből meríthetjük a megfelelő érveket a talmudhamisítók és antiszemita érveivel szemben. Ma már kiváló talmudfordítások vannak és mindenkinek módjában áll, hogy ezek alapján szembeszálljon azokkal, akik kiragadott és hamisan beállított mondatok segítségével hamisítják a talmud intézkedéseinek szellemét.

— **Dr. Havas Miksáné a Belvárosi Nőegylet elnöke.** A Belvárosi Izr. Nőegylet választmányának sikerült elnökül megnyernie dr. Havas Miksánét, a zsidó jótékony és szociális munka általános elismerésnek örvendő, nagyérdemű vezető egyéniségét. Nagy áldozatot hozott Havas Miksáné, midőn nagyarányú karitatív elfoglaltsága mellett ezt az újabb tiszteletet is vállalta. Az Országos Izr. Patronázusnak már hosszú évek óta lelkes irányítója és nincs olyan jó zsidó ügy, amely támogatóra ne lelne a nagyasználban. A Belvárosi Izr. Nőegylet vasárnap délelőtt tartott rendkívüli közgyűlésén iktatta be dr. Havas Miksánét az elnöki székbe fényes külsőségek között, előkelő közönség jelenlétében. Dr. Simonyi Simon, dr. Hevesi Simon vezető-írórabbi, Wirnhardt Ágoston, majd a Patronázs, az Iskolánövérök és különböző testvéregyesületek vezetői üdvözölték Havas Miksánét, akinek munkájából bizonyára új működési területén is áldás fakad.

— **Elismerés Rosenberg Sándornénak.** A budapesti VIII.—IX. ker. izr. nőegylet Hevesi Simon-Tanoncotthonának neveltjei közül febr. 7-én felemelő ünnepség keretében bocsátották útra az első felszabadult tanoncokat. Kiemelkedő mozzanata volt az ünnepségnek dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi felszola-

lása, aki lelkükre kötötte a felszabadult ifjaknak: az életbe kilépve ne feledkezzenek meg arról, hogy a meleg otthon és boldogulásuk alapfeltételeit a Tanoncotthon nagyszívű alapítójának, Rosenberg Sándornénak, a nőegylet volt elnökösszonyának köszönhetik, aki az avatatlank előtt szinte elképzelhetetlen nehézségek és akadályoztatások közben, dacolva gáncsal és pesszimizmussal teremtette és erősítette meg az otthon, melynek a felszabadulás napját köszönhetik. Dr. Scheiber rabbi beszédében, élénk visszhangot keltett nemcsak az ünnepségen, hanem az egész fővárosi zsidó társadalomban. Hisszük, hogy ezzel megindult útjára az igazság, amely méltó elégtételt fog szolgáltatni a magyar zsidó karitás értékes nagyasználjának.

— **Házasság.** Dr. Dénes Klára és dr. Rákosi Tibor február hó 14-én házasságot kötöttek.

— **Az Emunah hit-, zsidó tanonc- és dolgozó leányvédelmi akciója** újabb sikert aratott. Febr. 21-én délután a Bethlen Gábor-téri templomépület dísztermében nagyhatású műsoros purimünnepélyt rendezett, melynek keretében a gyerekek készítette apróságokat, hasznos háztartási cikkeket bocsátották árúba az egyesület nagy céljaira. A rendkívül látogatott ünnepély jelentős erkölcsi, művészi és anyagi eredményvel zárult.

— **Az Óbudai Izr. Nőegylet** szombat este rendkívüli erkölcsi és anyagi sikerrel rendezte meg hagyományos bálját. Kemény Lajosné elnökösszony, Káldor Gyuláné és dr. Orová Zsigmondné alelnökök fogadták az előkelőségeket és vendégeket. Az egybegyűltek a reggeli órákig maradtak együtt.

— **Patai József előadása.** Febr. 11-én a Mieshove Jüdaisztikai (zsidóság-tudományi) Társaságában dr. Patai József az új palesztinai héber költészetéről tartott előadást nagyszámú diák-közönség előtt. Megnyitóban Szabó Ödön elnök a zsidóság-tudomány feladatiról beszélt.

— **Dr. Nahum Goldmann Budapestén.** A napokban Budapestén tartózkodott dr. Nahum Goldmann, a Jewish Agency-nek a Nemzetek Szövetségéhez delegált állandó megbízottja, a zsidó vilákgongresszus elnöke. Megérkezése után, szombaton este vendégeiül látta a magyar sajtó képviselőit, akik pártárnyait és világnézeti különbség nélkül elismeréssel hallgatták a zsidó diploma-ta nagyon érdekes nyilatkozatait. Dr. Goldmann összefoglaló képet adott a zsidó országépítés jelenlegi helyzetéről. Hétfőn este a Magyar Cionista Szövetség és a Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetsége együttesen tartotta meg választmányi ülését, amelyen dr. Gold-

mann bizalmas referátumot tartott a palesztinai helyzetről. A nagyon érdekes és sok tekintetben újszerű előadást beható megbeszélés követte. Kedden este a Herzl-termet zsúfolásig megtöltő többszáz főnyi közönség előtt nyilvános előadás keretében beszélt dr. Goldmann „Das Jüdische Aufbauwerk in Palästina” címen. Az illusztris előadót a cionista szövetség elnöke üdvözölte. Dr. Goldmann több mint másfél óráig tartó előadásában a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésének tényezőiről beszélt. A Palesztina-munkát jelenleg négy tényező határozza meg: 1. A brit birodalom állásfoglalása, 2. a népszövetségi tényező, 3. az arabok, 4. a zsiókok magartatása. Részletesen ismertette mind a négy tényezőt. Rámutatott arra hogy melyek azok az érdekszálak, melyek a brit birodalmat Palesztinához, mint mandátumterülethez fűzik. Dr. Goldmannt percekig ünnepelte a közönség előadása után és dr. Patai József, a Pro Palesztina Szövetség elnöke meleg szavakkal mondott neki köszönetet.

— **Ungár Sándor a kispesti hitközség elnöke.** Január 31-én tartották meg Kispesztén a hitközségi választásokat. A választás csaknem teljesen egyhangú volt, ennek dacára a hitközség tagjai igen nagy érdeklődéssel viselkedtek, melynek egyik főoka az elnökjelölt Ungár Sándor személye volt. Ungár Sándor eddig, mint alelnök működött. Közismert jöszivéről és a nemes célok iránti áldozatkészségéről s éppen az elmúlt esztendőben elhalt gyermeke, Ungár Endre emlékére hitközségi könyvtárt létesített, mely több mint 3000 kötetet tartalmaz és amely könyvtárhoz hatalmas szerényt is adományozott, ugyancsak igen nagy értékben. Vallásos, jámbor életmódja, a zsidó tradíciókhoz való feltétlen ragaszkodása és a zsidó egyetemes problémákkal szemben vallott pozitív világszemlélete mindenki előtt megbecsültté és szimpatikussá tették és biztosították egyhangú megválasztását. Az Ungár Sándor megválasztása érdekében lefolyt mozgalmat támogatta az eddigi elnök, Breisach Miksa is, aki egészségi állapota miatt nem vállalta tovább az elnöki tisztséget. A képviselőtestület febr. 2-án tartott tisztújító közgyűlése, amikor Herskowitz József kormányfőtanácsost és Goldmann Simont alelnökké választották. Pénztáros lett Gorócz Aladár, ügyész dr. Krausz Lajos, 'emlögondnokok Weil Bernát, Nemes Gyula, Rosenberg Mihály és Klein Gyula, számvizsgálók: Barta László, dr. Révész Miklós és Adler Béla, gazda Herczeg Soma, előjárók: Bíró László, Breisach Miksa, Fischhof Henrik, Gergely Nándor, Haasz Ignác, Klein Herman, Kovács József és Vas János.

PURIM

A siklusok Adár hó 1-én való beszolgáltatásának emlékére, a Megillo olvasása előtt, minden egyes családtag után 3–3 darab fillért szolgáltatunk abba a perselybe, melynek tartalmát purimi ajándékképpen szegények között osztják szét. Azért éppen 3-at, mivel a siklusokról szóló fejezetben háromszor fordul elő a törumo és máchisz hassekel kifejezés. A fél siklus pedig arra tanít, hogy önmagunkban felek vagyunk és csak a közösség egyetemében lehetünk egészek. A mááriv, úgyszintén következő napon a reggeli és délutáni, valamint az étkezés utáni imában is a purimra vonatkozó al-hánniszim-et mondjuk.

Mááriv-ima, egész káddis után csilrag feljövetele után Megillo-olvasás al-memorom, gyertyafény és teljes kivilágítás mellett. A Megillo-t levélszerűen 3 réthben terítjük ki és olvasása előtt a felolvasó 3 áldást mond: ál-mikro mögillo, seoszo niszim és sehechejonu. Mind az esti, mind a reggeli Mógillo olvasása közben a következő verseket előbb a közönség mondja fennhangon, majd a felolvasó ismétli a Mógillo dallamán; 2, 5, 8, 15–16, 9, 7–10 egy lélegzetvétel alatt és 10, 3. Ezek a versek mind Mordechájra vonatkoznak és valamennyinek fennhangon mondásával fokozni kívánjuk örömlünket. Olvasás után a Mógillo-t kissé összegöngyöljük s a következő áldást és énekeket mondjuk: hárov eth rivénu, aser heni, sosanath jáakov. A 22-ik zoltár 3-ik verséből következteti a Talmud (Mógillo 4. a), hogy úgy este, mint reggel olvasnunk kell a Mógillo-t és mivel a közvetlenül utánakövetkező vers átto kódos szavakkal kezdődik, ezért a Mógillo olvasása után atto kódos-t mondunk, uvo löcijon elhagyásával, mert mi nem éjjel könyörgünk megváltásért; a zsidó szabadságszermének magvetése nem az est sötétjében, a vak gyűlölet éjszakájában, hanem a szeretet melegénél, az igazság és a jog világánál érik édes, dús terméssé (löfi seen göulo bálájlo.)

Reggel a sómone eszré minden egyes áldásához jócér-t: a Purim történetét és hőseit magasztaló költői imarészeket iktatunk be, eth cemach dovid kivételével, mert Mordecháj öse, Saul ellenséges ezülettet viseltetett Dáviddal szemben. Somóne eszré után fél káddis: táchánunt és élerech áppájim-ot nem mondunk. Tóraolvasás. 3 személyt hívunk fel, akik előtt M. II. 17, 8–16 olvassuk fel; fél káddis, a Tóra visszahelyezése Mógillo olvasása 3 áldás mellett, mint este; aser heni elmarad, ha a sómone eszrénél jócér-t mondottunk. Ásré nvo-löcijon, lámnécéach elhagyásával; egész káddis. olénu. Purimkor a hallét a Mógillo helyettesíti. Ha circumcisio fordul elő, úgy azt a Mógillo olvasása előtt végezzük (Rómo), egyes decizorok szerint utána, hogy a lájhudim hojhoth óro vöszimcho vöszoszon stb. vers az új-

szülöttre is vonatkozzék, mert a szószon alatt talmudbölcseink a circumcisiot értik. Az újszülöttnek ilyenkor Mordecháj nevet szokás adni. (L: József Ómec 1088 és Tásbéc III. r. 68).

Érdekeségénél fogva megemlítjük azt a mögillo-olvasással kapcsolatos igen régi szokást, melyet a Másszechet Szófrim (XIV. 18.) jegyez fel. Eszerint ugyanis az Adár hó 1. és 15. közötti szombat kimeneletek részletekben olvasták fel a Mógillo-t. A Mógillo olvasásának végighallgatása annyira fontos, hogy a gyászoló is elmehet az első hét napban is a Mógillo olvasásához.

Purim a víg örvendezés napja, de nem az önző öröme, hanem a mindent átfogó önzetlen szereteté, melynek jótékony melege minden felebarátunkra, valláskülönbőség nélkül kiárad (L: Hággothó Minhagim H. Purim), különösképpen pedig a

szegényekre (mislách monóth is el réehu).

A lakomat mincha után még napal kezdjük, ezért az étkezési imában még mondhatunk al-hánniszim-et. A gyermekek jelmezes táncmulatságának eredetét már a Talmudban találjuk (L: Synhedrin 64/b; másvártóth döpurjo szóhoz fűződő Rasi- és Áruch-magyarázatot.) Mááriv-imánál Susán-purimkor már nem mondunk al-hánniszim-et, úgyszintén táchánunt, él erech áppájim-ot és lámnécéach-ot sem.

Purimkor (mint Chanukkakor is) azért nem mondunk jáale vöjövót, mert ez lényegében nem egyéb, mint egy sajátos fohász, Istennek róluk való irgalmas megemlékezéseért; már pedig a „megemlékezés” kifejezését ilyen vonatkozásban csak az ünneppel és újhoddal kapcsolatban találjuk a Szentírásban. (M. IV. 10).

SPECTATOR NOTESZÁBÓL

Ami igazán fáj

Mojzes János parlamenti felszólalásában szóvá tette, hogy valamelyik bácskai faluban a hősi halottak emlékművének leleplezési ünnepén a szobor mellől elparancsolták a zsidó frontharcosokat. Nehány antiszemita képviselő közbekiáltott: Hát ez fáj?

Mi meg csak annyit felelünk: *Hát ez bizony fáj...*

Mibe kerül a pesti hitközségnek az Egyakarata egy akarata?

A síputeia kancellária gondos és körültekintő finánckapacitásai, úgy látszik, magasnak találták a személyzeti kiadások tételét. Nosza, jöjjön hát a lefaragás! És lefaragták a fizetéseit és a nyugdíjait — a hitoktatónak. Per lett belőle. A kancellária azonban nem szégyelte magát és noha mindenfelé hirdeti, hogy a mai rezsim kiemelte a hitközséget a deficitből, hogy az adó-jövedelmek tekintélyesen emelkedtek stb. stb., mégis a bíróságok előtt a hitoktatók követelése ellen azzal érvelt, hogy annak teljesítése „gazdasági lehetetlenülést” jelentene a hitközségre nézve. *A hitközség mégis,*

A temetőlátogató közönség szives figyelmébe!

A „MIKÉFE” kertészképzőtelepe, amely árva és szegénysorsu gyermekeket képez ki a kertészeti pályára

a temetőben lévő virágárúsító pavillonban a maga által termelt növényeket árusítja. — Pártoljátok a „MIKÉFE” árváit!

immár végső fokon is, perveztes lett. A próbapereknek számító eddigi 1–2 per után most már a perek egész sora fog megindulni és ez Egyakarataknak az az akarata, hogy a spórolás és lenyesés ne a tisztviselői ranglétra felső, hanem az alsó végén hajtassék végre, — a hitközségnek könnyen 2–300.000 pengőjébe kerülhet, hiszen maguk a perköltségek is egész kis vagyont tesznek ki. A bíróság ítéletéből pedig kitűnik, hogy itt nem annyira „gazdasági lehetetlenülésről”, mint inkább *morális lehetetlenülésről* van szó.

Ki vigyáz az arányszámra?

Örömmel olvastuk, hogy az állástalan diplomások egy részének újabb százötven állást sikerült biztosítani a bankoknál. Szívükből örülnék — és tisztelettel megkérdézzük ez alkalomból, eszébe jutott-e valakinek arra is ügyelni, hogy az állástalan diplomások között a zsidók túl ne lépjék az ő „országos arányszámukat”? És hogy a banktisztviselői álláshoz jutók között lesz-e zsidó, — ha csak az „országos arányszám” alatt is?

Az autópárt „dialdalmos előretörése”

A budai választáson tudvalevőleg nagy szerephez jutott az *autó*. A HEP-nek egész autópark állott rendelkezésére a szavazatok ingyenszállítása céljából. De még ez is kevésnek bizonyult, úgy hogy egyik másik HEP-listavezetőnek a saját autójával is be kellett állania a voks-fuvarozók közé. Igénybe is vették az autokat alaposan. Akadt olyan is, aki kétszer is megautóz-

tatta magát, olyan is, akinek szavazati joga sincs, de azért autózott, az egyik nagy textilgyár néhány élelmes keresztény munkása is ideiglenesen zsidónak vallotta magát, csakhogy autóval jusson közelebb otthonához, stb. stb. És mentől többször térültek-fordultak a HEP-autók, annál boldogabban számlálták „az ő szavazataikat.” Már-már többségre is számítottak, még pedig — teljes joggal! Hiszen több mint 2800 „választót” szállítottak maguk a HEP-autók. A gyalog-szavazókon kívül! 2800 szavazat pedig mindenképpen többséget jelent. Hogy olvadhatott ez le végül is kb. a felére?! Itt valami esoda történhetett! Avagy talán a szavazatszedő bizottság csak — félszemmel számolt?

Tükörcsodák az autópárt „győzelmeről”

Hogy az autópárt, alias HEP, ilyen győzelmesen megbukott, vagy diadalmasan bukva győzött, avagy — hogy igazat írjunk — immár három éve győzi a folytonos bukást, azon senki sem esodálkozhatik. Van ott pénz kortescélra annyi, hogy — akár templomot is lehetne belőle építeni. Hogy aztán inkább a HEP, mint Isten dicsőségére költik el, — hát ez az ő guszatusuk. Ki is építették a kortéziát egész amerikaiasan. Volt ott plakát, röpcédula, verekedő, szavaló-kórus, aztán sürgöny és sürgöny és sürgöny, reggel, délben, este, sachsrisztól krisme-lájnolásig szakadatlanul. És aki még hétfőn sem jelentkezett, azt hétfőn is sürgötték sürgönyökkel, szinte óránként. Végül is megunták — és megbuktak.

MÁS. Egy gazdag és tekintélyes budai zsidó polgár, gazdasági főtanácsos, bankigazgató stb. stb. ezt mondta: Meg kellett ígérem, hogy a HEP-re fogok szavazni. Én szavamnak állok. De két napja csak azért imádkozom: Adja Isten, hogy megbukjanak! — Jól imádkozott...

MÁS. Egy tisztviselő mesélte: A főnökünk összehívott bennünket és következőképpen kötötte lelkünkre, hogy titkosan a HEP-re szavazunk:

— Nézzék, hiába próbálnának a titkossággal visszaélni! Mi nagyon jól tudjuk, hány biztos szavazatunk van. Ha megbukunk, akkor ebből megtudjuk, hogy ellenünk szavaztak! Értik?!

MÁS. Mégis, azaz hogy éppen ezért megbuktak...

„Susan városa ujjongott és a zsidók gyászoltak”

A budai választás másodnapján egyre magasabbra tornyosodtak a HEP-isták győzelmi reményei. Persze, hogy szerepe volt ebben az autó-szuggesztiónak. A „győzelmi előretörést” olyan bizonyosra vették, hogy még napszálla előttre győzelemünnepet tűztek ki. Aznap tartotta ugyanis a késő délutáni órákban a pesti kancellária legfőbb ura előadását a pesti zsidóság szociális munkájáról. És míg a budai küzdőtérben még javában állott a harc egyrészt az önmérsékletet nem ismerő hatalmaskodók, másrészt az önvédelemre kényszerült megtámadott tömegek között, addig a harc legfőbb titkos irányítója — mint ki jól végezte dolgát — felül az előadói katedrára és ujjongó tapsokat nyugtáz baritonja lágyságával, mosolygása derűjével, mialatt tulnan, a budai térségeken keserűséggel teltek meg a zsidó lelkek...

„Susan városa ujjongott — mondta a megilla — és a zsidók gyászoltak...”

Kommentár nélkül

A zsidókórház egyik kitűnő főorvosa írja: „Tetszik tudni, mi készséggel elismerjük, hogy a síputcai kancellária és annak urai mindent megtesznek a mi kórházaink jóhírének öregbítésére és orvosaink önfeláldozó munkájának elismertetésére. Ők maguk hirdetik — és mi büszkék is vagyunk erre, — hogy a pesti hitközség kórházai az ország legjobb ilyen intézményei közé tartoznak. Mit szólnunk azonban ahhoz, hogy ugyanakkor az egyik legfőbb korifeus az unokájának, a másik pedig a feleségének gyógykezelését — más-más kórházra bízza?!”

— Ne szóljon hozzá semmit, kedves főorvos úr — ez a mi válaszuk, — mert ez egyáltalán nem esodálatos. Mi sem fűzünk hozzá semmiféle kommentárt, csak éppen eszébe jut-

tatjuk, hogy a második helyen említett főkorifeus valamikor nem volt megelégedve a pesti hitközség *Kasrusával* sem és több mint egymillió pengőjébe került a hitközségnek a kasrusz „rendbehozatala.” De ugyanaz a fentnevezett főkorifeus most is csak az orthodox kasruszt ismeri el, a saját hitközségének kóser húsából azonban ő nem eszik. Kell ehhez kommentár?!...

Különösök ezek a HEP-ék!

Tele van a város — nem éppen akácfavirággal — de a HEP-ék nagy „győzelmi előretörésével.” Nagyon győztek, szinte agyongyőztek magukat. Az autonómisták csekélyke 126 mandátumával szemben nekik is lesz vagy 58 mandátumuk. De az igazi ötvágyuk most jön csak meg igazán. Eddig azt hirdették: Csak be kell jutni! — aztán tovább mentek és kiadták a jelszót, hogy most azután belülről kell korrumpálni a többséget. A legvéresebbek pedig most meg éppenséggel azt követelik, hogy tekintettel mandátumaik számára, a vezetésben is kapjanak szerepet. Eszünkbe jut erről néhai Baracs Károlynak a VI. községkerület 1923. évi közgyűlésén tartott beszéde.

— Mindenkinnek joga van — mondotta többek között — hirdetni: „Caeterum censeo Carthagine demland esse”, — de igen különösnek tartom, ha valaki minden áron el akarja pusztítani Carthagót és ugyanakkor ugyancsak minden áron helyet akar foglalni a carthagói tanácsban.”

Persze, ők nem látnak ebben semmiféle különösöt...

— Chevra-szudó. A Kispesti Chevra Kadisa vasárnap este rendkívül látogatott chevra-szudót tartott 40 éves jubileuma alkalmából. A beteg Fischhof Henrik chevra-elnök távollétében Ungár Sándor hitk. elnök köszöntötte a nagyszámúban megjelent vendégeket. A budai hitközség révénben Fahn Fülöp előjáró, a budai chevra kadisa képviselőtében Brück László gondnok köszöntötték a jubiláló chevrat, az újpesti hitközség és chevra üdvözlétét pedig Arányi Adolf hitk. elnök és dr. Friedmann Dénes főrabbi tolmácsolták. Dr. Bände Zoltán kispesti főrabbi köszönő szavai után felszólaltak még dr. Günzler Péter pestszentlőrinci főrabbi, Bauer hitk. elnök, dr. Kertész alelnök és a kispesztiek részéről Herskovits József a'elnök, Dallos Árpád titkár és Vas János.

Síremlékek

a legolcsóbb árban

Löwy-nél Budán

II. Fő-u. 79. Tel: 1-515-81.

Fiókiület és telep III. Bécsi-út.

Atrolleybusz indulási állomásától 2 percnyire.

A Zsidó Élet

minden magyar zsidó lapja

Fizessen elő!

Zsidó nagyszonyok

Páris, 1937. február.

Két francia nagyszony, a francia zsidóság két kimagasló alakja örök időre beírta nevét az emberistápolás nagy munkájának emlékkönyvébe.

Az első: *Cécile Anspach*, a ver-saillesi törvényszék elnökének lánya, Rotschild Gusztáv báró felesége. Ajtaja mindig tárva-nyitva állt mindenki számára, aki segítségére szorult. Nem volt olyan jótékony intézmény, nem létezett humanitárius társadalmi megmozdulás, mely ne sorolható volna legbőke-zűbb adakozói sorába Rotschild Gusztáv báró feleségét. És tette ezt oly magától értetődő természetességgel, oly lebilineselő kedvességgel, annyi egyszerű jósággal, hogy annak, aki kapott, sem kért, sem elfogadni nem eshetett nehezebbé. Mintha ezzel a sok jósággal, a sok letörölt könnyel akarta volna magát kárpótolni azért a sok könnyért, melyet elsőszülött gyermekének, Leonino bárónőnek tragikus halála fölött sírt.

A másik: *Amélie Pollonais*, Amédee Pollonaisnak, a dúsgazdag gyárosnak, Villefranche-sur-Mer városka polgármesterének felesége. Ő jelentette évek hosszú során át a gondviselést a környék szegény halászasszonyai számára. A vallásos zsidó kispolgárcsalád leánya meg akarta kímélni a munkában s nélkülözésekben elnyűtt halász-feleségeket — gyakran 8-10 gyermek anyját — attól, hogy hosszú gyalogutakat kelljen megtenniük, ha misét akartak hallgatni lelkük épülésére és ezért Villefranche Saint-Jean-Cap-Ferrat között, a féltón kápolnát építtetett, melyet később is gyakran támogatott adományával. Ime: a zsidó humanitás és vallási türelem gyönyörű példája. De nemcsak ebben, minden tekintetben örangyala volt Villefranche és Cap-Ferrat szegényeinek.

A Biblia nagy asszonyalakjai-nak: Deborahnak, Judithnak és Dinahnak méltó utódai voltak ezek az asszonyok, hordozói az örök zsidó jóságnak, emberszeretnek és segítő készségnek.

KÜLFÖLD

— Az angol királyi pár az antiszemizmus ellen. VI. György angol király és Elisabeth királyné mult szombaton látogatást tettek Whitechapelben, London zsidónegyedében, ahol több, mint egy óra hosszat tartózkodtak. A látogatást úgy fogják fe, mint a királyi pár tüntetését az antiszemizmus ellen.

— **Beiktatták Róma új főrabiját.** Róma főzsírnagójában iktatták be méltóságába ünnepi istentisztelet keretében Róma új főrabiját: Pratò tanárt. Az ünnepi istentiszteleten megjelentek a zsidóság vezetőin kívül a hatóságok, a fasiszta párt képviselői és Róma helyőrségének parancsnoka. A főrabbi ünnepi prédikációjában elsősorban Alexandria zsidóságának üdvözlését tolmácsolta Róma zsidóságának ((a főrabbi ezelőtt Alexandria főrabija volt), majd rámutatott arra, hogy a zsidók azt az országot, ahol letelepedtek és amely hazájukká vált, ugyanolyan hűséggel szolgálják, mint az ország többi polgára. Ezzel kapcsolatban azomban felhívta a hívők figyelmét a palesztinai építő munka fontosságára, melynek ragyogó eredményeit a közelből figyelhetette meg.

— **Megrongálták a Siralmak Falát** Amikor mult vasárnap reggel a zsidók megjelentek a Siralmak-Falánál, hogy reggeli imádságukat elvégezzék, azt a helyet, ahol imádkozni szoktak, bepiszkolva találták. A barbár szentségörös, mely példa nélkül áll, óriási felháborodást idézett fel.

— **Megalakult a berlini hitközség új előjárósága.** A berlini zsidó hitközség előjárósága legutóbbi ülésén ujjaalault. Elnök: Heinrich Stahl, igazgató, első helyettes elnök: Geong Kareski igazgató, második helyettes elnök: Moritz Rosenthal lett.

— **B. J. Leeuw Hollandia főtárnokmestere.** Hollandia főtárnokmesterévé a visszalépett dr. L. Ries helyére B. J. Leeuw-ot, Holland-india adó- és vámügyeinek korábbi igazgatóját nevezték ki.

— **Maurice de Rotschild báró a Szépművészeti Akadémia tagja.** A Szépművészeti Akadémia — mint Párizsból jelentik — 31 szavazattal 13 ellen a nemrég elhunyt Lemonnier helyébe Maurice de Rotschild bárót választotta tagjai sorába. Az új akadémikus 56 éves, évekig volt tagja a francia kamarának, 1929 óta Haut-Alpes kerület szenátora. Nagystilű mecénás, műgyűjtő és műértő, tagja a nemzeti muzeumok legfelsőbb tanácsának is. Megalapította a londoni „Maison de France”-nak, mely reprezentatív tartózkodási helye az angol fővárosba érkező francia tudósoknak és művészeknek.

Félmillió dollár a jeruzsálemi szefárd jesivának. A szefárd zsidó községek világszervezete legutóbbi ülésén elhatározta, hogy félmillió dolláros alapot létesít egy jeruzsálemi szefárd jesiva felállításának céljaira.

— **Palesztina lakossága.** Hivatalosan statisztika szerint Palesztina lakossága 1936 év végén az országban tartózkodó utazók beszámításával, de a nomád lakosság és az angol haderőhöz tartozók figyelembevételével nélkül, 1.300.000 főre ruggott. Az év folyamán az ország lakossága 58.590 lélekkel szaporodott.

— **A berlini téli segély.** A berlini hitközség téli segítő akciója január hó folyamán 29.348 élelmiszerutalványt, 11.649 mázsa szenet, 16.236 font-csomagot osztott szét. Ezenkívül szétosztásra került 14.674 mázsa burgonya. A januárban kiosztott árúk értéke 166.622 márkára rüg.

— **Kifosztották a Bál-Hánész-mauzóleumot.** Jeruzsálemből jelntik: A Tiberias közelében fekvő mauzóleumot, melyet Rabbi Méir Bál Hánész sírhelyének tekintenek, feltörték és kifosztották.

— **Párisi zsidó művészek kiállítása TeléAvivban.** A tel-avivi muzeumban most nyílt meg párisi zsidó művészek kiállítása. A tárlat résztvevői között szerepelnek Chagall és Rybak is.

— **A pesti zsidó gimnázium kérelme.** A pesti izr. hitközség főgimnáziumának igazgatósága azzal a kérréssel fordul mindazokhoz, akiknek könyvtárában megvan az IMIT teljes magyar Szentírás fordítása, aia deközzák azt a gimnáziumnak, ha nélkülözhetik.

— **Helyreigazítás.** A „Zsidó Élet” 1937. február 12-éről kelt V. évf. 6—7. számában a 11. oldalon a jelöltek sorában nevem mellett az állott: „a Magyar Kir. Akadémia levelező tagja”. Ez helyreigazításra szorult. Én, a Magyar Tudományos Akadémia két bizottságának, nevezetesen a Keleti Bizottságának, valamint a Néptudományi Bizottságának vagyok a tagja, de nem vagyok a Magyar Tudományos Akadémiának levelező tagja. Budapesten, 1937. február 14-én. Heller Bernát. — Még egy helyreigazítással tartozunk. Lapunk legutóbbi számában az „Oltalmazzuk meg a budai zsidóság szabadságát, becsületét!” című cikk többek között azt állította, hogy 1934. novemberben a budai hitközség hat lemondott előjárója visszavonta aláírását, amellyel a függetlenségért való küzdelemre elkötelezte magát. Utólag arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a kilépett hat előjáró egyike csak kártársai iránti szolidaritásból mondott le tisztségéről, de a budai hitközségi autonómia mellett továbbra is híven kitartott mind a mai napig.

HAGGADÁK
peszachi machzók
tóráköppeny
művészi kivitelben készülnek.
Steiner Árminné
Budapest, Király-utca 8.
Kívánatra anyagminták és árajánlatok díjtalanul.

— **Windsor herceg látogatása Meiml-nél.** Edward, a volt angol király, az enzesfeldi Fothschild-kastély lakója, a köztaláltsban Selby angoli nagykövet kíséretében látogatást tett Meiml Gyula főkonzulnál, a világhírű Meiml-cég főnökénél. Az ő kalauzálásával tekintette meg a Meiml-cég Bécsi gyártelepét, ahol félh. min. két órát töltött és a munkásokkal is hosszasan elbeszélgetett.

— **Kultürest Nagyzanisán.** Dr. Naményi Ernő, az Orsz. Iparegyesület hatalmas kultúrúri igazgatója, jan. 31-én a nagykanizsai izr. nőegylet meghívására „A széderest művészete” címen vetített képekkel előadást tartott, amelynek keretében ismertette a Szarajevóban megtalált kéziratot hagadát és dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos magánműzében található széderesti táblakat. Az értékes előadást dr. Winkler Ernő nagykanizsai főrabbi vezette be.

— **Szentföldi társasutazás.** Az idei tavaszi időnyben is erős turisztika indul meg az egész világból a Szentföldre. Minden vallású zarándokok mennek Palesztinába az Adriatic hajóin, melyeket a Lloyd Triestintől vett át. Április 14-én indul a „Gerusaleme” szalonhajón a magyar zarándokcsoport dr. Patai József vezetése alatt. A programba fel van véve a Szentföld minden nevezetessége. A palesztinai angol kormány minden előkészületet megtesz a zarándokcsoport méltó fogadásának biztosítására. Tekintettel a nagy érdeklődésre a jelentkezők előtt kell eszközölni az Adriatic budapesti képviselőiténél Budapest, VII., Thököly-út 2. (Telefon: 13-03-84 és 13-14-13), vagy a „Múlt és Jövő” kiadóhivatalnál, Budapest, V., Vadász-utca 11 (Telefon: 11-99-55).

— **A nyíregyházi Chevra Kadisa 80 éves jubileuma.** A szent ügyszöz méltóan ünnepelték a nyíregyházai chevra kadisájuk 80 éves fennállását. Záján Adár napján, nagyományos szokáshoz híven, az emlékezésnek és hagyományos kegyeletnek áldoztak. A zsúfolásig telt teremben minden hallga ója áhitattal és viszáfojtott lélekzeittel hallgatta tudós főpapjának, Dr. Bernstein Bélának szárnyaló és mindenkit magával ragadó szavait. Fájdalom, a halál ez évben is sürű rendet vágott nagyjaink sorát közt. — bőven kijutott így az emlékezésből. A főpap hangja gyakran megmesuklott egy-egy ismertebb, közei-álló név említésekor. De amidőn a hőszókról, mártírokról emlékezett meg, akik a Szentföld védelmében a vad arab hor-dák gyilkos töreitől estek el, kitört belőle a fájdalom keserű jajja. A negrazadó s telemelő szónoklat után a nyíregyházai fiatal s nagyrahivatott kán tora körusával az Él mőlé ráchánmet énekelte. A gyászistentisztelet után a

sokakos év: közgyűlést tartották meg. Schwarcz Fae elnök hervadhatatlan érdemeit — 40 éve elnök — jegyzőkönyvben örökítették meg. Dr. Rosenberg Emil egészségügyi főtanácsos, aranydiplomás orvost örökös tiszteltbeli tag-nak választották meg. Megható volt, amidőn a chevra e legrégőbb tagja elfogódott hangon halát adott Istennek, hogy e napot megörhette. Vasárnap este 240 terítékes szüde volt a hitközség dísztermében. Szép és szellemes tóramagyarázatok, kedvelyes toasztok tették kellemessé a lakomát. A falon villanyvilágítás fényében ragyogott 34 név, azoknak a nevei, kik 80 évvel ezeölt megalapították a nyíregyházi Chevra Kadisát, mely azóta sudárba szökken s a szeretetnek és jótékonyágnak a leg-szebb, legnemesebb gyümölcseit érleli. (Goldberger Mózes tanító.)

— **Gyászünnepele.** A Mikéfe vasárnap délután intézeti templomban kegyeletes ünnepélyen adózott elhunyt jótevői: Adler Gyula, Adler Lajos, Beer Henrik, Dános László, Kaszab Aladár, Popper Samu és dr. Stein Lipótné emlékének, elhalálozásuk évfordulójá alkalmából.

— **A kispesti chevra 40 éve.** Jan. 17-én ünnepelte a kispesti Chevra Kadisa fennállásának 40 éves fordulóját ünnepélyes díszközgyűlés keretében. Nemesak a kispesti zsidók, hanem a pest-szentlőrinci, kőbányai, pesti, budai és pestszenterzsébeti hitközségek is képviseltették magukat a díszközgyűlésen, ahol leleplezték a chevra első elnökének, néhai Herskovits Samunak, valamint 40 év óta működő jelenlegi elnökének, Fischhof Henriknek arcképét. Végtelenül meleg, szívet lelket erősítő igazi zsidó atmoszférában folyt le az ünnepele. Haasz Ignác alelnök bevezető beszéde után Dallos Árpád titkár ismertette a 40 esztendő alatt lefolyt és egy egész világtörténelmet magába záró eseményeket. Breisach Miksa hitk. elnök tartalmas beszéde alatt hullott le a lepel az ünnepelte arcképéről, amely után dr. Bände Zoltán főrabbi magasszárnyalású imája hangzott el. Dr. Fábán Béla orsz. képviselő üdvözlő szavaiban emesak az elhunyt Herskovits Samu és az élő Fischhof Henrik érdemeit méltatta, hanem meghatva állapította meg, hogy a kispesti Chevra Kadisa körében él még az ősi zsidó lélek, a chevrák minden zsidó embert átfogó szeretettel átszótt tradíciója, de felhívta a figyelmet arra a gyűlölet propagandára is, amely a zsidai

zsidóság jogait és életfeltételeit akcja megingaini. A Pestj Izr. Hitközség és a Pestj Chevra Kadisa részéről Fekete József mondott meleg üdvözlő szavaikat, a pestszentlőrinci hitközségben élő testületek köszöntését dr. Günzler Péter főrabbi tolnacsolta, míg Pestszenterzsébet képviselőitően dr. Kriszhaber Béla főrabbi köszöntötte a chevrát és az ünnepelteket. A kispesti hitközségben levő zsidó testületek rengeteg tagja élén dr. Révész Miklós ifj. egyesületi elnök, Bíró László jót. bizottsági elnök, Schäffer Árpád, a kispesti izr. elemiiskola igazgatója, Erdélyi Lipót, a „Maszkil El Dal” egylet ügyv. elnöke mondották el jókívánásaikat és méltatták azt a hatalmas munkát, amelyet az elhunyt Herskovits Samu és a még működő Fischhof Henrik nemcsak a chevra élén, hanem minden zsidó megmozdulásban a zsidóság érdekében végeztek. Herskovits József korányfőtanácsos, az elhunyt Herskovits Samu fia, a kispesti hitközség jelenlegi alelnöke, meghatottan köszönte meg édesatyja emlékét megörökítő kegyeletes megemlékezést és maga, özvegy édesanyja és testvérei nevében és megrázó szavakban hívta fel a hitközség és chevra tagjait, hogy félretétve minden társadalmi, politikai vagy egyéni nézeteltérést és különbséget, fogjanak össze a zsidóság fenyegetett helyzetének védelmére. Fischhof Henrik elnök kedves, meleg szavakkal köszönte meg a testvérhitközségnek és chevráknak, valamint hitközsége és chevrája minden egyes tagjának érdeklődését, szeretetét és 40 éves munkájának nyomán új lelkesedéssel kívánja mindenki segítségével továbbfejleszteni a zsidóság egyik legerősebb pillérét, a Chevra Kadisát.

— **Az újpesti dr. Venetianer Lajos Kör febr. 23-án este fényes ünnepelegek között ülte meg fennállásának negyvenedik évfordulóját.**

— **A VAC jelmezes purimi mulatsága.** A VAC mindig sikeres purimi jelmezes táncestélyét az idén márc. 6-án, szombaton este fogja megtartani a Wesselényi-utca 7. sz. alatti Goldmark-teremben, mely iránt máris nagy az érdeklődés. Mőgnívóigénylések a VAC titkárságához Wesselényi-utca 44. telefon: 14-40-85 int. hetők.

— **A „Remény” zsidó ifjúsági folyóirat purimi száma, dr. Molnár Ernő szerkesztésében, gazdag tartalommal és szép képekkel jelent meg, XXII. évfolyam. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, XIV. Ajtosi Dürer-sor 9. Mutatványszám díjtalan.**

Ujnonnan iratott

nagy Tóra eladó.

Cim: a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő és kiadó:
KECSKEMÉTI VILMOS

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.